

P OSTAFORDULT V VAL

Kétszer ad, ki gyorsan ad – segítséget kérünk! *Ezúton fordulunk Önökhöz/Hozzátok segítségért!*

Címlapon:
Fotó: Nyári Gyula

**ROMA
LAP**
Megjelenik
havonta

a Magyarországi Nemzeti
és Etnikai Kisebbségi
Közalapítvány
és a Foglalkoztatáspolitikai
és Munkaügyi Minisztérium
támogatásával.

Kiadja: az „Oktatási
és Továbbképzési
Központ” Alapítvány
5000 Szolnok, Aranka utca 3.

Telefon/Fax:
06-56/513-952, 513-953,
513-954

Levelezési cím:
SZOLNOK Pf.: 77 5001
e-mail: lungodrm@axelero.hu
Internetcím:
www.lungodrom.hu

Főszerkesztő: Paksi Éva

Főmunkatárs: Farkas Kálmán

Tervezőszerkesztő:
Gudmon Andrásné

Munkatársak:
Hegedűs Sándor,
Józsa Zoltán, Lukács Ilona,
Nyári Gyula

Rácz Lajos

Szerkesztőségi titkár:
Pálfi Elvira

Felelős kiadó: Farkas Flórián

Nyomdai munkák:
KARCÁGI NYOMDA KFT.
Felelős vezető:
Tankó Csaba
ügyvezető igazgató
ISSN 1216-982X

Fájdalom, de egy 15 éves abonyi kislány a közelmúltban nagyon súlyosan megbetegedett. Mindannyian jól tudjuk, hogy a leukémia mennyire embert és családtagokat testileg, lelkileg egyaránt megtörő hatalmas erőfeszítéseknek kitevő betegség. **Rékasi Edina** ebben a borzasztó betegségben szenved. A kislány jelenleg Budapesten áll gyógykezelés alatt.

Segítsünk, hogy felépülhessen és hazatérhessen!

A gyógykezelés rendkívül költséges, a nehéz helyzetben lévő család számára pedig szinte elviselhetetlen anyagi terhet jelent. Ezért gondoltuk úgy, hogy segítenünk kell!

Minden felajánlást szívesen veszünk. A gyógyulás érdekében a következő bankszámlára várjuk felajánlásait:

Rékasi Edvárd: 11774457-04205221

Megvásárolták a festményt!

Tisztelt Szerkesztőség!

Lapjukban értesültünk a lehetőségről, hogy az általunk igen tisztelt Oláh Mara festőművésznő egyik képe megvásárolható, mellyel segíthetünk egy abonyi kislánynon.

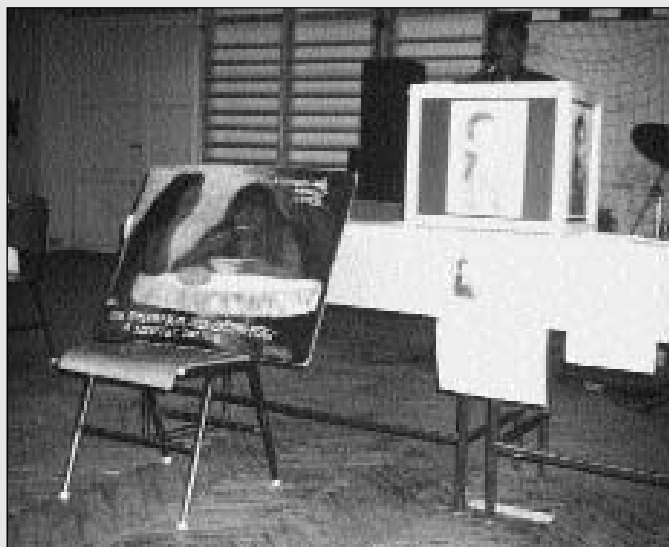
Tisztelt
Főszerkesztőnő!

Örömmel tájékoztatom, hogy iskolánk dolgozói, tanárok, munkatársak összeadtak

annyi pénzt, hogy tegnap délután, (június 17-én), Abonyban megvásároltuk a festményt. Tekintettel a művésznőre, a képet bekereteztetjük és a tanári szobában helyezük el. Mindezek mellett még egyszer köszönöm, hogy felhívták figyelmünket a lehetőségre és ezzel is segíthettünk egy embertársunkon.

Tisztelettel: Csillei Béla igazgató

Köszönjük a szolnoki Dr. Hegedűs T. András Alapítványi Középiskola munkatársainak a szép és nemes gesztust!
A Szerkesztőség.

Tavaszi áradás...
(Jó reggelt Királyom!)

Mint a föld méhéből
Kibúvó csíra,
Vagy a betonból
Feltörő gyom
Ereje: erős,
Egyszerű válaszod
Legyek a létre!

Erős, egyszerű válaszod
Legyek a létre, ahogy
Tomboló viharral zúdul
Vágyad (Miattam?) a kéjbe,
Elunt, elátkozott szeretők
Ölébe.

Lázam! Szerelmem! Babácskám!
Törtigéim visszhangja...
Ne várjak rád ostobán s
Hiába!
Felejtsd a törvényt:
Íratlanul add magad
Magamnak!
Sodró árban,
Fékezhetetlen tavaszi
Áradásban...

Szerelmem ver
Mint az eső,
Hiányzol, engem kereső!

*

Mindennap jobban
Szeretlek! Tudom le
Nem késhetlek. Viszem,
Viszem már eléd
Földighajolva,
Esendő magányom
Szőnyegét...

*

Az tépheti ezerfelé szét,
A szerelem izzó fekete ölet,
Kinek szájából először hallom:
Világosságom!

*

Magamra ismerék
A haldokló halálban,
Ha tél van ölemben,
Ha tél van öledben...

*

Elviselhetetlen a hiánya:
Hát, levegőből van
SZÉCSIMAGDA Királya?

*

Nem érintettél, mégis ölemben költözött a valóság
Ez a maghasadásos mindenhatóság...
Nem múlik! De a nem múltot is
Benned álmodom. Foglyod vagyok
Uram és tavaszom.

Rajz

Éjjel lerajzoltalak.
Dicsértessék a
JóIsten kegyelme,
Hogy így
(feketén-fehéren)
Megláthattalak...
A bolondulástól
Mentett meg, úgy
Hiányoltalak!

A fotó illusztráció

MINDEN ÖTÖDIK CIGÁNY GYERMEKET FOGYATÉKOSNAK NYILVÁNÍTANAK

• Miközben az általános iskolások két százaléka tanul valamilyen gyógypedagógiai intézetben, a romák esetében ez az arány húsz százalék. Sokan vannak közöttük olyanok, akik nem a képességeik, hanem rossz szociális háttérük miatt kerültek a felzárkóztató osztályokba. Hazánkban közel 800 olyan iskolai osztály működik, amelyekben kizárólag cigány gyerekek tanulnak. Ilyen homogén összetételű közösségekbe csaknem kilencezer diák járt tavaly. A normál tantervű általános iskolák romákkal feltöltött osztályainak közel 60 százaléka felzárkóztató csoportként, azaz „kisegítő” osztályként működik.

ROMA INTEGRÁCIÓ ÉVTIZEDE

• Harmadik nemzetközi összejövetelét rendezte júniusban a Roma Integráció Évtizede Program Irányító Bizottsága Budapesten, a Miniszterelnöki Hivatal Konferenciatermében. Az ülést **Dr. Göncz Kinga** esélyegyenlőségi miniszter nyitotta meg, aki biztosította a jelenlévőket, hogy a miniszteri személycsere ellenére az Évtized program továbbra is a Magyar Kormány kiemelt tevékenységei között szerepel. Mint ismeretes, a Roma Integráció Évtizede Program 2005–2015 között zajlik majd, melynek folyamán a résztvevő országok (Csehország, Szlovákia, Románia, Bulgária, Szerbia-Montenegró, Horvátország, Macedónia, Magyarország) saját gazdasági, szociálpolitikai terveikkel való-

sítják meg az integrációs politikájukat a romák társadalmi és gazdasági helyzetének javítása érdekében.

ROMA ÍRÓK NEMZETKÖZI KONGRESSZUSA

• A Roma Írók Nemzetközi Szövetsége július 2-4 között kongresszust rendezett a Finn Kulturális és Oktatási Minisztérium, a Goethe Intézet és a Svéd Kulturális Alap támogatásával. A meghívott díszvendégek Németországból, Svájcban, Lengyelországból és a Balti államokból érkezett kiemelkedő roma írók voltak.

ÜGYÉSZSÉGHEZ FORDUL A MACIKA VISSZAHÍVOTT ELNÖKE

• A Fővárosi Főügyészséghez fordult „ügyészségi, törvényes-

ségi felügyeleti eljárás és intézkedési kérelemmel **Varga József Fideszes országgyűlési képviselő, a Magyarországi Cigányokért Közalapítvány (MACIKA) visszahívott kuratóriumának elnöke, mert véleménye szerint **Lévai Katalin** esélyegyenlőségi miniszter úgy hívta vissza a kuratórium összes tagját, hogy a bíróság az újat még nem jegyezte be. **Dr. Lázók Tibor** ügyvéd, a MACIKA kuratóriumának visszahívott tagja sajtótájékoztatóján közölte, „**Lévai Katalin** cselekvőképtelenné tette a közalapítványt, mivel a felmentett elnök utalványozási és döntési jogát megvonta”.**

TÁBOROZÁS

• A tiszaburai cigány kisebbségi önkormányzat és a Fiatal Romák Országos Szövetsége közös szervezésé-

ben 30 cigány gyermek kezdte el közös táborozását július 12-én Balaton-Máriafürdőn. Az egyhetes táborozás egyik célja a cigányság hagyományainak ápolása, valamint az ősi cigány kismesterségek és kultúra értékeinek a megismerése, természetesen a vízi nyaralás örömeivel s a régió nevezetességeinek megtekintésével együtt. Az egyhetes nyaralás utazási költségeit az önkormányzat biztosította.

PRECEDENSÉRTÉKŰ ÍTÉLET

• Precedensértékű ítélet született elsőfokon a Gyulai Városi Bíróságon. Nemzeti, faji, etnikai, vallási hovatartozás miatti erőszak büntetésében talált a bíróság bűnösnek két fiatalembert. Mindketten tagjai a Vér és Becsület Kulturális Egyesületnek. A két fiatalembert 2003. június 27-én minden ok nélkül szidalmazni kezdett egy bátonyterenyei 17 éves roma fiatalembert: mit keres itt egy mocskos cigány, ez nem az ő hazája, menjen vissza Indiába. Ezt követően a sértettet ütötték, rugdosták és a bántalmazott orrcsonttörést is szenvedett. A bíróság elsőfokon az elsőrendű vádlott **Sz. Istvánt** egy év hat hónap börtönre ítélte, négy évre felfüggesztve. **Ty. Zsolt** egy év végrehajtandó börtönt kapott és le kell töltenie korábbi nyolc hónapos, felfüggesztett fogházbüntetését is.

SÁRGASÁG A RIMASZOMBATI ROMATELEPEN

• A rossz szociális körülmények miatt közel 30 gyerek és féltucatnyi felnőtt kapott sárgaságot Rimaszombatban, a Dúsa utcai lakótelepen, közismert nevén a Fekete Városban. A betegeket a losonci kórház fertőző osztályán kezelik. A sárgaságjárvány kirobbanása után a fővárosi Tisztiorvosi Szolgálat általános fertőtlenítést kezdett el, a Szociális, Család- és Munkaügyi minisztérium pedig

azonnal a helyszínre küldte egyik roma ügyekben járatos szakemberét - adta hírül a szlovákiai Új Szó.

ELBÍRÁLTÁK A NEMZETI KULTURÁLIS ALAP PÁLYÁZATOKAT

◆ Elbírálták a Nemzeti Kulturális Alapprogramhoz (NKA) benyújtott pályázatokat. A nemzetiségi szervezetek programjainak támogatására szóló 100 milliós keretösszegre 633 pályázat érkezett és 341 részült támogatásban. A roma programokra benyújtott pályázatokat 43 millió forinttal kevesebb, külön bírálták el. A megítélt támogatások listája olvasható a Romaweben.

ÖSSZESEN 150.000,- FORINT...

◆ Összesen 150.000 forintjába került a Debreceni Centrum Panzió tulajdonosának, hogy két alkalommal is indokolatlanul megtagadta, hogy roma vendégeknek szállást adjon. A Hajdú-Bihar Megyei Fogyasztóvédelmi Felügyelőség százezer, Debrecen Megyei Jogú Város jegyzője, a szabálysértési eljárás során maximálisan kiszabható ötvenezer forint bírságot szabott ki a panzió tulajdonosával szemben. Mint ismeretes, 2004. áprilisában a Centrum Panzió tulajdonosa előbb az Esélyegyenlőségi Kormányhivatal roma munkatársait, majd a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Jogvédő Iroda (NEKI) által kiküldött roma tesztelőket utasította el azzal, hogy számukra nem tud, illetve nem kíván szállást biztosítani. A NEKI a fogyasztóvédelmi felügyelőség által alkalmazott szankciókkal elégedetlen, de a jelenlegi jogszabályok alapján a sértett képviselőjében eljáró iroda a határozatot nem támadhatja meg.

CIGÁNY ZENÉSZEK TALÁLKOZÓJA

◆ 2004. július 3-án került megrendezésre az első kiskörei

cigányzenészek találkozója, amelyet a kiskörei polgármesteri hivatal is támogatott. A rendezvényre tizenkét zenekar érkezett az ország minden tájáról, többek között Jánmajtísról, Szeghalomról, Boldogfőváltól, Kápolnáról, Hevesről, Fehérgyarmatról, Kátról és Kompoltról.

PÁLYÁZAT A ROMA VÁLLALKOZÁSOK SEGÍTÉSÉRE

◆ Hazai roma mikro- és kisvállalkozások piaci esélyeit javító fejlesztések és beruházások támogatására pályázatot hirdet a Gazdasági és Közlekedési Minisztérium 200 millió forint keretösszeggel – jelentette be Csillag István miniszter. Közlése szerint a projekt elszámolható összes költségének 50 százaléka, de maximum 3 millió forint nyerhető el. A pályázatokat folyamatosan lehet benyújtani július elsejétől szeptember 30-ig, és az elbírálása is folyamatos.

FOGLALKOZTATÁSI PROJEKT

◆ Július első hetében indult Zala Megyében több település bevonásával a „Küzdelem a munka világából való kirekesztés ellen” elnevezésű PHARE-program keretében az „Eséllyel Európa Kapujában” című foglalkoztatási projekt. A projekt Galambok, Garabonc, Hahót, Homokkomárom, Murakeresztúr, Nagykanizsa, Nemespátró, Sormás, Újudvar és Zalaegerszeg összefogásával jött létre. Célja, hogy a képzést követően foglalkoztatva legyenek a hátrányos helyzetű, tartós munkanélküliek. A program keretein belül roma asszisztenseket, valamint festőket, kőműveseket képeznek, majd foglalkoztatnak. A program 8,5 hónapra tart.

SEGÍTŐKET KAPNAK A KÓRHÁZAKBAN A ROMÁK

◆ Hamarosan indul az öt kórházat érintő toleranciaprogram, melynek lényege, hogy az intézményekben legyenek segítők, akik biztosítják, hogy a romák és más kisebbségek, például a kínaiak szükségleteiknek megfelelő ellátást kapjanak. Feladatuk még a kezelések során felmerülő konfliktusok rendezése. A toleranciaprogramot a kisebbségek rossz egészségi állapota indokolja. A program ugyan elsősorban a romákat célozza meg, a résztvevők mégsem akarják, hogy bárki úgy értelmezze, hogy kizárólag a roma betegekkel vannak gondok. Ahogy az egyik kórház ápolási igazgatója fogalmazott, a magyar kismamák is dohányoznak.

DISZKRIMINÁLJÁK A SPANYOLORSZÁGI ROMA NŐKET

◆ A spanyolországi roma nők rasszista diszkriminációnak van Európai Roma Jogok Központja abban a jelentésben, amelyet az ENSZ mellett működő, CEDAW nevű, a női diszkriminációt vizsgáló bizottság segítségével készített. A jelentés hangsúlyozza, hogy a spanyolországi roma nők nincsenek bevonva a közéletbe, és a többségük munkanélküliséggel küszködik. Emellett még a rasszista előítéletekkel is szembe kell nézniük. A jelentés szerint miközben a roma nők létszáma nagy, a spanyol kormányban nincs egyetlen speciális programja sem számukra.

TIZENHETEN PÁLYÁZTAK A RÁDIÓ C ÜGYVEZETŐI POSZTJÁRA

◆ A július 15-én lejárt beadási határidőig tizenöten adták be pályamunkájukat, továbbá két jelentkezőnek teljesítették kérését, hogy később nyújthassa be a pályázatot, mondta Csongor Anna,

az adó tulajdonosai közé tartozó Autonomia Alapítvány igazgatója. Remélhetőleg még a hónap végén kihirdetik az eredményt.

KILAKOLTATÁS

◆ Kilakoltatták tartozás miatt a Magyarországi Cigányok Demokratikus Szövetségét közbiztonsági irodájából. A szervezet szerint 1,2 millió forint hiányzik, aminek csaknem a felét már törlesztették a Fővárosi Önkormányzatnak. A hivatal viszont azt mondja, hogy 6 éve nem fizetnek rendesen, ezért elfogyott a türelmük.

KITELEPÍTÉS

◆ Az Amnesty International emberjogi szervezet jelentése szerint az elmúlt hetekben 137 athéni romák költöztek ki otthonaikból, azzal indokolva, hogy azok túl közel voltak az olimpiai játékok helyszínehez.

A ROMÁKAT HASZNÁLJA A POLITIKA

◆ Tizenöt év telt el a rendszerváltozás óta, de a cigányság foglalkoztatási és lakhatási esélyei, mobilitási lehetőségei alig változtak. A romák egyre intenzívebben kapcsolódtak be a politikai küzdelmekbe, amiktől sokan körülményeik javulását várták, mindhiába. Bár egyre inkább előtérbe kerül a „roma kérdés”, előrelépniük nem sikerül.

A PISA-jelentés szerint a magyar iskolarendszer biztosít a legkevésbé esélyegyenlőséget egész Európában. Ezt arra alapozza, hogy óriási különbségek vannak az egyes iskolák követelményrendszerében és a gyerekek teljesítménye között.

Az Új Néplap,
a Népszabadság,
a Romaweb,
a Romapage és az Origo
cikkei alapján összeállította
Paksi Éva

A hónap hírei • A hónap hírei

Meg kell menteni ezt a települést...

Tiszabőre akkor figyeltem fel először, amikor sok évvel ezelőtt egy ismert szociológus úgy döntött Budapestről leköltözik a településre és megpróbál segíteni a már akkor is nehéz helyzetben lévő Tisza parti településen. Nem sikerült. Tiszabó ma 70 milliós forráshiánnyal küzd, a lakosság csaknem 90 százaléka roma származású, a falu lakosságának 39 százaléka még a 8 általános iskolai végzettséggel sem rendelkezik, ebből 11 százalék analfabéta, vagy funkcionális analfabéta. Nincs helyi értelmiség és szinte csak az önkormányzat az egyedüli foglalkoztató a településen. A munkanélküliség közel 100%-os. Mindezeket a nehézségeket csak megfelelő állami és uniós támogatásokkal tudná megoldani a település, ezek hiányában végképp lemondhatnak a fejlődésről.

Az alábbiakban *Antóni Judit*, a tiszabői általános iskola igazgatónőjének írásából közlünk részleteket. Antóni Judit több mint 20 éve dolgozik Tiszabón, 1998 óta az általános iskola igazgatója. Szeme láttára ment tönkre a falu, váltak munkanélkülivé az emberek, szegényedtek el a családok és ezzel párhuzamosan került egyre kilátástalanabb helyzetbe az iskola is. „Mindig a nehéz sorsú, rossz körülmények között élő gyermekek vonzottak. Nem szerettem soha sem a könnyű sikereket. Türelmetlen vagyok, indulatos vagyok, mert többet szeretnék, mert meg kell menteni ezt a települést, ezt az iskolát. Valószínű, hogy innen megyek nyugdíjba, de csak akkor lesz nyugodt a lelkiismeretem, ha mindent megteszek, amit tudok a tiszabői cigány gyerekekért - mondja Antóni Judit.

A dolgozat 2002-ben íródott. Azóta annyi változás történt a településen, hogy felújították az orvosi rendelőt, most már van saját patikájuk, állandó orvosuk. Egy Phare-támogatásnak köszönhetően a művelődési házban kialakítottak egy minden igénynek megfelelő konyhát, így megtudták oldani a közétkeztetést, és a gyerekek meleg ételhez jutnak.

Tiszabó bemutatása, és történeti áttekintése

Tiszabó Jász-Nagykun-Szolnok Megye északi részén, a Tiszafüred – Kunhegyesi – sík délnyugati peremén, a Tisza folyása mellett fekszik. A település határának nyugati fele már a szolnoki-ártér területére esik. A legközelebbi város Törökszentmiklós, amely 23 km-re fekszik. A megyeszékhely, Szolnok 44 km-nyire utazással érhető el. Tiszabó közlekedéscélrajzi helyzete nem mondható előnyösnek. A falut a 4-es főútvonalról Fegyvernek felől alsóbbrendű bekötőúton lehet megközelíteni. Ez az alsóbbrendű bekötőút a Tiszafüred – Abádszalók – Tiszaroff – Fegyvernek közötti út, melynek egyik zsákyszerű kiágazása vezet Tiszabőre. Tiszabó község igen régi település, már az ősi Kemej megye községei között szerepelt. A telep, mint legfontosabb tiszai átkelőhely virágzott a török pusztításokig. A hódoltság után azonnal újraéledt. Elnevezése a Tisza folyó nevéből és egyesek szerint egy Beő nevű földbirtokos nevéből ered.

A határnak mintegy 40%-át már a múlt század közepén is használták szántóként, ma ez az arány 70% fölötti. A település területéről mindössze egy

bronzkori sír anyagának szórványai ismeretesek. Anonymus szerint a honfoglalás után Thonuzoba besenyő vezér kapta ez a földet. Mindenképpen korai Árpád-kori település lehetett. Határának nagyobb részét a Tisza – szabályozás előtt árvíz járta. A falu lakossága folyamatosan gyarapodott. 1786-ban 149 házban 1096 lakos élt Bön, 1828-ban pedig 250 házban 1454 fő lakott. A lakosság túlnyomó többsége, azaz 1271 fő római katolikus, 183 fő pedig izraelita vallású volt. Az izraelita vallásúak nagy aránya azzal magyarázható, hogy a XIX. század első felében a népes nagykun városokban tiltott volt letelepedésük, így a főleg kereskedelemmel foglalkozó népesség a forgalmas tiszai rév mellett telepedett le. 1925-ben 25 iparos volt a faluban, 14 féle szakmában tevékenykedtek, s ez a falusi viszonylatban eléggé jó ellátottsági mutatót jelent.

A XX. század elejére éri el a virágzásának tetőfokát. Ekkor járási székhely volt. Az ide települt zsidóság sörgyárat, ecetgyárat, gyufagyárat, szeszgyárat hozott létre. Ez a fejlődés a kiegyezéssel egyidőben megtört, a vasútvonal elkerülte a falut. A zsidóság többsége elköltözött, egy uradalom kivételével minden nagybirtok megszűnik. Az említett üzemek többségét is felszámolták. Az első világháborút

követő infláció után a településen jelentősen megnő a középbirtok száma és a középbirtokos parasztok szerepe a község életében. A falu gazdag, zárt településsé vált.

A lakosság főfoglalkozása a mezőgazdaság. A mezőgazdaságban dolgozók nagyobbik fele bérmunkás, és nem önálló keresettel rendelkező alkalmazott. Az iparosok száma csekély. Nagyobb ipari vállalata az 1930-as évek közepén már csak a szeszgyár, amely 8-10 munkást foglalkoztat. A legfontosabb háziipar a kender- és kosárfonás. Terményeik nagyrészt a törökszentmiklói, kunhegyesi, fegyverneki és szolnoki piacokon értékesítik. A kereskedelmet három szatócsüzlet és a Hangya Szövetkezet bonyolítja.

A községet nyugatról határoló Tisza ez idő tájt összekötötte a környező településekkel, hisz volt hajó kikötője, rév- kikötője a falunak. A környező Fegyvernekre kisvasúton, a megye székhelyre (Szolnokra) hajón szállították a megtermelt javakat.

A II. világháború súlyos anyagi és emberi áldozatokat követelt a falutól. 1944-ben deportálták a zsidó lakosságot. A falut megszálló szovjet hadsereg katonái az asszonyokat megerőszakolták,

az ellenállást megkísérlőket lelőtték. A Tisza vonalánál hónapokig állt a front.

A XIX. század második felétől a XX. század közepéig Tiszabő lakosság száma csak szerény méretekben növekedett.

1945 után 330 igénylő között 1506 kh földet osztottak ki. Az 1950-es évek közepén még 628 kisebb birtokos volt a faluban, akik összesen mintegy 2800 kh-nyi területet mondhattak magukénak.

Tiszabőn műemlék vagy műemlék jellegű épület nincs, ám számos építmény jelzi a település sajátos hangulatát. Elsőként a római katolikus templomot kell említenünk, mely a XIX. század elején épült. Útmenti feszületek is jelzik, hogy a Közép-Tiszavidék ezen településén a római katolikus vallású lakosság korán betelepült. Említést érdemel még a községháza épülete, melyet 1914-ben emeltek, szecessziós stílusban.

Az ötvenes években a környék legkeményebb faluvezetése alakult itt ki. A kuláktalanításra jellemző, hogy a faluban mintegy 70 család minősült kuláknak, ezzel az országos begyűjtési versenyben Tiszabő az első tíz helyezett egyike volt.

Az 1959-ben megindult tévesztés mindenétől megfosztotta a falu még megmaradt lakosságát. A kegyelemdőfést a hatvanas évek eleje jelentette. Megszüntették a tiszai hajóforgalmat, felszámolták a kisvasutat, megszűnt a Tisza túlsópartjával összekötő révközlekedés.

Az ÁFÉSZ-t ügymond körzetesítették, amivel a falu kereskedelmi ellátottsága peccsételődött meg.

Végül hozzáálltak a cigánytelep felszámolásához. Ezzel elkezdődött a falu legújabbkori történelmének egyik legellentmondásosabb fejezete. Az ellentmondások a végrehajtás módjában keresendők. Tiszabő vezetői egyik napról a másikra teljesíteni akarták a feladatot. Olyan tanácsrendeletet alkottak, miszerint a faluban házat csak cigánynak lehet eladni, amíg egyetlen putri is áll a telepen. Ennek értelmében válogatás nélkül juttattak házat olyanoknak is, akiknek életmódja még nem igazodott a falusi környezethez, szétszakítva ezzel családi kötődéseket, emberi kapcsolatokat cigány és magyar részről egyaránt.

A magyar lakosság elköltözött, a faluban pedig egyre több a lelakott, putriszerű épület.

A falu helyzete tovább romlott a rendszerváltás után. A képzetlen munkaképes korú lakosság utcára került, a fiatalok számára semmilyen perspektíva nem látható. Az emberek, családok segélyekből, családipótlékból élnek.

A falu lakásállományára jellemző, hogy a mintegy 620 lakosból mindössze 65 épült az utóbbi 15 évben. A lakások 78%-a (482 lakás) van bekapcsolva a közüzemi vízhálózatba, közüzemi szennyvízcsatorna – hálózat viszont nincs a faluban, és nincs vezeték gáz sem.

A több gyermekes cigány családok úgynevezett „Szoc-Polos” házak építésével igyekeznek lakáshoz jutni. Egyéb anyagi fedezet híján ezek egy része soha nem lesz befejezve, sőt, mivel fenntartására sincs mód, állaga egyre romlik,

rosszabb esetben idő előtt lebontásra kerül.

Tiszabő intézmény-ellátottsága a megye falvainak átlaga alatti. A 17 intézményt magában foglaló statisztikai jellemzők közül Tiszabőn mindössze 9 található.

Településünk mai helyzete

A jelenlegi helyzet kialakulásához hosszú időnek, jónéhány évtizednek kellett eltelnie. A település kedvezőtlen adottságai ma már minden területen jelentkeznek, és egymással szoros összefüggését mutatnak. Az is nyilvánvaló, hogy ezt a helyzetet tovább már nem hagyhatjuk romlani. Vagy nagy erőfeszítéssel, társadalmi összefogással megpróbáljuk talpra állítani ezt a falut, vagy sorsára hagyjuk.

A hátrányos helyzet főbb összetevői:

A külvilágtól való elzártság
Nem megfelelő intézményi hálózat
Kedvezőtlen összetételű helyi társadalom

A külvilágtól való elzártság

Elzártsága adódik a fali „zsáktelepülés” jellegéből. Tiszabőt egyetlen irányból a 4 km-es bekötőúton lehet megközelíteni. A hatvanas években megszüntették a helyi érdekeltőségű vasutat, a kompátkelést a Tiszán, a hajóforgalmat. A hét km-re levő Fegyvernekre az emberek ma vagy kerékpárral járnak át, vagy Volán buszokkal.

Mádl Dalma, a Köztársasági Elnök úr felesége júniusban meglátogatta a tiszabői gyerekeket. Dalma asszony mellett Szabó Béla, a falu polgármestere.

Busszal járnak az emberek dolgozni Tiszabőre, és ezek a buszok szállítják a diákokat az iskolába, az asszonyokat piacra, boltba a 25 km-re lévő Törökszentmiklósrá.

A külvilággal való közvetlen kapcsolattartás is nehézségekbe ütközik. A lakosság nem járát újságot (de még az intézményeknek sincs erre pénze) a telefonhálózat nagyon szerény.

Nem megfelelő intézményi hálózat

Az óvoda korszerű, de zsúfolt

A faluban egy 100 férőhelyes óvoda működik, négy csoporttal. Az épület nemrég, 1985-ben épült, a falu egyetlen „gyöngyszeme”. Külső, belső megjelenése megfelel a kor követelményének. Sajnos az épületet mára „kinőtték” a gyerekek. A 100 férőhelyes óvodában 120 óvodás tölti napjait, közülük 90 nagycsoportos, ebből 72 gyerek szeptemberben iskolás lesz. A 3-4 évesek óvodai felvételére nincs lehetőség.

Az iskola nem megfelelő

Az iskola épülete négy különböző korú épületszárnnyból áll. A két régi, közel 100 éves, megfelelő alap nélkül készült épület semmilyen vonatkozásban nem felel meg az elvárásoknak, előírásoknak. A közel méternyi széles falak vizesednek, dohosodnak, a nyílászárók rosszul zárnak, vetemednek, az elektromos hálózat tejes cserére szorul, az épületben lévő helyiségek nem tanterem méretűek. Ezekben az épületszárnnyakban 20–25 m² alapterületű helyiségek vannak, de 16 m² alapterületű teremben is tanítunk.

Tornaterem nincs, 2 db kb. 50–50 m² alapterületű helyiséget használunk tornaszobának.

A később épült épületrészekben a tanterem már méreteiben megfelelnek a követelményeknek. 1990-ben új 4 tanteremmel bővült az iskola. Itt kapott helyet a természettudományi szaktanterem, a fiú és a lány technikaterem. Ma már mindegyik osztályteremként működik, mert nem tudjuk másként megoldani a gyerekek elhelyezését.

Könyvtár nincs, sportudvar nincs, sportpálya nincs.

Az iskola közvetlen a Tisza-gát mellett van, a 2000. évi árvíz súlyosan megrongálta. A két régi épületszárnny életveszélyessé vált. 23 millió forintért ugyan az életveszélyt megszüntették, de nem lett se nagyobb, se jobb.

Kedvezőtlen összetételű helyi társadalom

Az elmúlt évtizedek migrációs folyamatai Tiszabő társadalmát is alapvetően átstrukturálták. Az elvándorlók többsége a

falu magasabban kvalifikált rétegéből került ki, míg a bevándorlók az alacsonyabb társadalmi presztízsű rétegek létszámát növelték. A negatív irányban módosult helyi társadalom megnyilvánulási formái:

alacsony gazdasági aktivitás
alacsony iskola végzettség
helyi értelmiség hiánya

Az alacsony gazdasági aktivitás

Ez részben a falu lakossági összetételéből adódik. A maradék magyar lakosságot nagyrészt az öregek képezik, akik termelőmunkát – ha lenne hol –, sem tudnának végezni. A rendszerváltással az alacsonyan képzett emberek kerültek először utcára. Azok is, akik 20-25 évet ledolgoztak az építőiparban vagy az útépitőknél, ma munkanélküliek vagy rokkantnyugdíjban élnek. Az aktív korú lakosság 80%-a munkanélküli.

Aktív keresők aránya	13%
Közhasznú munkán foglalkoztatottak	7%
A regisztrált munkanélküliek aránya	26%
A nem regisztrált munkanélküliek aránya	54%

Foglalkoztatottsági mutatók

A faluban egyedül a Mezőgazdasági Szövetkezet folytat termelő tevékenységet, 20 főt foglalkoztat. Ezen kívül vannak még kisebb vállalkozások, de ezek elsősorban családi vállalkozások, melyek csak esetenként foglalkoztatnak alkalmi munkavállalókat.

Legnagyobb számban nyújtanak munkalehetőséget a közintézmények, ezek közül legjelentősebbek az önkormányzat, az iskola, az óvoda, az egészségügyi ellátás. Ezek mindegyike szakképzett munkaerőt igényel. Mivel az állandó lakosság körében ilyenek nincsenek, vagy csak nagyon csekély számban, más településről járnak át a dolgozók.

Ennek a helyzetnek nagyon sok hátránya mutatkozik. Legjelentősebbnek tartom, hogy az itt munkát végzők nem élnek együtt a falu lakosságával. Reggel jönnek a busszal, délután pedig hazamennek. Legjobb szándékuk mellett sem tudják átérezni a lakosság mindennapos gondjait. Nem itt mennek a boltba bevásárolni, nem itt kell orvoshoz vinni a gyereket, nem ide kell szerelőt hívni, nem itt kell eltölteni a hétvégeket, az ünnepnapokat. Nem saját bőrükön tapasztalják a mindennapok gondjait, így akkor, amikor döntenet kell, amikor az emberek ügyes-bajos dolgait intézik, nem biztos, hogy kellő empátiával, kellő toleranciával kezelik az ügyeket.

Komoly anyagi vonzata is van ennek a helyzetnek. Azok az emberek, akik nem helyben laknak, nem is a falunak fizetik az adót, így alakul ki az a helyzet, hogy amíg a településnek kell fizetni a költségvetésből

az útiköltség-hozzájárulást, addig ugyan ezek az aránylag elfogadható jövedelemmel rendelkező, magasabban kvalifikált személyek jövedelemadója egy másik, kevésbé rászoruló önkormányzatot gazdagít.

A közellátásban is hasonló a helyzet. A faluban két ÁFÉSZ-bolt, néhány magánkereskedés és italtolt működik, többségük nem helybeli alkalmazottal.

Nincs a faluban gyógyszertár, ruházati bolt, húsbolt.

A falu lakosságának iskolai végzettsége %-os arányban

Felsőfokú végzettségűek	1
Középfokú végzettségűek	8
Általános Iskolát végzettek	52
Általános Iskolát be nem fejező	28
Iskola végzettséggel nem rendelkezők	11

A diagramm jól mutatja a település végzettség szerinti megoszlását. A falu lakosságának 39%-a nem rendelkezik még a 8 általános iskolai végzettséggel sem. Nyilvánvaló, hogy számukra sem a munkavállalás, sem a továbbtanulás, sem az átképzésben való részvétel nem elérhető. Többségük már járt ugyan iskolába, de idő előtt „túlkorossá” vált, a lányok élettársi kapcsolatot létesítettek, ezért nem fejezték be az iskolát. Ők többségében az 1970 előtti tankötelesek.

A lakosság 52%-a 8 osztályt végzett. Túlnyomó részben jelentkeztek továbbtanulni, de anyagi okok miatt, beilleszkedési nehézségek miatt hamarosan ott hagyták az iskolát. A valamilyen szinten sikeresen továbbtanultak aránya mindössze 9%. A képhez hozzátartozik, hogy mindazok a fiatalok, akik korábban itt éltek, itt végezték el az általános iskolát, innen jártak középiskolába, egyetemre, ma már nem élnek a faluban. A megélhetés, a munkavállalás ma már a faluban nem biztosított. Legfeljebb továbbra is kijárnak Tiszabőre dolgozni, de ebben a kimutatásban ők nem szerepelnek. Azt is el kell mondani, hogy akik elmentek többségében a magyar lakosság, és akik maradtak, az alacsonyan képzett cigány lakosság.

A mai helyzetre az jellemző, hogy a fiatalok az általános iskolát eredményesen befejezik, de nincs elég kitartásuk a középiskola sikeres befejezéséhez.

Az adatokból az is következik, hogy a fő hangsúlyt az elkövetkező években az oktatásra, a mi esetünkben az alapképzésre kell helyezni. A foglalkoztatottak nem a cigány lakosság soraiból kerülnek ki. Számukra az alacsony iskolai végzettségük miatt sem a faluban, sem azon kívül nincs munkalehetőség. Többségük pedig szívesen vállalna munkát, ahogyan régen is eljártak dolgozni az építőiparba, az útépitő vállalatokhoz vagy az asszonyok a törökszentmiklósi Baromfifeldolgozó Vállalat-

hoz. Ezek a vállalatok sorra bezártak, dolgozóikat elküldték, közöttük elsőként a cigány munkavállalókat. Így alakult ki az a helyzet, hogy ma a munkaképes korú lakosság 80%-a munkanélküli. Életüket, a családot szociális juttatásokból, segélyekből tartják fenn.

Azok sem jártak jobban, akik tanultak és szakmát szereztek, munkát ők sem kapnak. Mindannyian tudjuk, hogy bár az országban elviekben nincs faji megkülönböztetés, az emberek, a munkaadók, ha választhatnak, nem a cigányok mellett döntenek, nem őket fogják először alkalmazni.

A helyi értelmiség hiánya

Ma már kimondhatjuk, hogy Tisza-

bő községének nincs helyi értelmisége. Az értelmiség csak „vendégmunkás” a településen, ami nem a sajátja. Érdemes elgondolkodni azon, mi szerepe, feladata lehetne egy ilyen fiatal, az ismert lakossági, iskolázottsági, foglalkoztatottsági adatokkal bíró településen az értelmiségnek. El kellene gondolkodni azon, nem kellene-e megteremteni a lehetőséget annak, hogy Tiszabőn letelepedjen az értelmiség. Nem érné-e meg, ha olyan lakásfeltételeket, olyan jövedelmet biztosítanának a fiatal értelmiség számára, hogy megérné neki itt munkát vállalni? Mi lenne vajon, ha az orvos, a tanító, a hivatalnok együtt állna sorba tejért, kenyérért? Mi lenne, ha az orvosnak nem jutna kenyér? Mi lenne, ha neki is másfélszeres árat kellene fizetni mindenért?

Vajon meddig túrné? Mikor tenné meg a szükséges lépést? Ha a tanító is együtt várakozna orvosnál, akkor sem szólna a hangoskodókra, a trágár beszédet szó nélkül túrné? Ha az unatkozó fiatalok az általa ültetett fákat, virágokat tarolnák le, vajon nem próbálna meg értelmes elfoglaltságot teremteni számukra? Ha lenne helyi értelmiség, bizonyára helyet kapna a közéletben is. Az értelmiség szerepéről csak feltételes módban beszélhetünk, de ha lenne helyi értelmiség, bizonyára nem csak a kocsmá, a játékautomata nyújtana szórakozást a fiataloknak. Nekünk pedagógusoknak a falu apraját, nagyját kellene nevelnünk és nem csak az iskolában. Nagyobb hatással lehetnénk, pozitív példával szolgálhatnánk, ha közöttük, a falu lako-

OLLÓVAL ÍRTUK

A nehézségek tengerén

Tiszabő több szempontból is különleges település. A Tisza természeti környezete gyönyörű, de a forráshiány behatárolja az önkormányzat lehetőségeit.

Szabó Béla a település történetének első roma származású polgármestere. Bár a község 85 százaléka romának vallja magát, csak két évvel ezelőtt választottak először cigány vezetőt. Tiszabő első embere szerint a nagy többség elfogadta őt, ez pedig megkönnyítheti a munkáját.

– Azzal, hogy forráshiánnyal küszködünk, nem vagyunk egyedül ebben az országban – beszélt a mindennapok nehézségeiről Szabó Béla. – Sajnos a lakosság nagy többségének nincs állása, így költségvetésünknek egy jelentős szeletét szociális segélyekre fordítjuk. Ennek fényében nehéz egyszerre segíteni a családok megélhetését és építeni az utakat, járdákat. A fejlesztési pénzt oda kell adnunk a rászorulóknak, így maradnak a pályázatok.

Azért ezen a téren tényleg nincs miért szégyenkeznie a

képviselő-testületnek, hiszen két év alatt is szép sikereket ért el.

– Tavaly felújítottuk az orvosi rendelőt, végre van saját patikánk és állandó orvosunk. Oriási probléma volt, hogy a faluban korábban nem volt közétkeztetés, végre ezt a hiányosságot is orvosoltuk, most a művelődési házban kaphatnak meleg ételt a gyerekek. A temetőben utat építettünk, a ravatalozóra pedig éppen a közelmúltban nyertünk pénzt, így nemsokára nekikezdehetünk az összesen négy millió forintos beruházásnak. Szabó Béla szerint az egyik kritikus probléma az utak rossz állapota. Roszszabb időben akadnak a községnek olyan utcái, melyeket nem tud megközelíteni a mentő.

– Néhány kilométernyi kőutat, illetve útlapot el tudunk készíteni, de ez még nagyon kevés, hiszen az úthálózatunknak mindössze negyven százaléka rendelkezik szilárd burkolattal.

A másik kardinális, az emberek életét legjobban befolyásoló gond a munkahelyek hiánya. Az önkormányzat szinte az egyedüli foglalkoztató a településen, sok olyan család van, ahol senkinek sincs állása.

– Ezen a téren nagyon nehéz lesz komoly fejlődést

élnünk. A régi húsüzem épületéből egy foglalkoztatótermet szeretnénk kialakítani, hogy megfelelő infrastruktúrát kínáljunk a hozzánk érkező vállalkozóknak. Behatárolja a lehetőségeinket, hogy elsősorban szakképzettséget nem igénylő feladatot tudnak csak ellátni az itt élők, mivel kevesen rendelkeznek szakmával.

Saját intézményeinek fejlesztése már a közeljövőben is olyan kötelezettségeket ró az önkormányzatra, melyeket önerőből nem fognak tudni megoldani.

– Nagyon sok gyermek született, illetve születik Tiszabőn, akiknek óvodai vagy iskolai férőhelyet kellene biztosítani. Sajnos mindkét intézményünk nagyon zsúfolt, az óvodába például 130 gyermek jut a 100 férőhelyre, sőt, nagyon sokan be sem tudnak jutni, közel kétszer ennyien jelentkeznének. Mindenképpen szükségünk lenne egy új épületre hamarosan. Ezeknek a kicsiknek fontos, hogy megfelelő környezetben nőhessnek föl. A családi nehézségeken is tudnánk ezzel segíteni, mert napi többszöri étkezést kapnak az óvodások. Az iskola hasonló problémával küzd, folyamatosan nő a tanulói létszám, a százéves

régi épületét pedig nem ennyi diákra tervezték.

A Tisza közelségét természetesen itt is kitorési pontnak tekintik, de megfelelő anyagi híján ebben az esetben sem elegendő önmagában az elhatározás.

– A folyón strandot kialakítani sajnos nem tudunk, mivel nagyon meredek a partszakasz. Ahol lehetne, ott meg az erdő uralja a területet, így mindenképpen sok pénzbe kerülne. A Vásárhelyi-terv viszont adhat esélyt ezen a téren. A falu alatt új gát lesz, s akkor talán lehetne állandóan víz alatt lévő rész, egy mesterseges tó, ami már alkalmas a fürdésre és pihenésre.

Elképzelésekben tehát nincs hiány, a község vezetése pontosan látja, merre kell elindulni. Csak a pénztelenség nagy hátrány.

– Hetvenmillió forintos forráshiánnyal küszködünk, ami már önmagában is komoly terhet ró ránk. Eközben meg kell találnunk, azt az utat, ami az emberek megélhetésének a megteremtéséhez vezet. Mindezt saját forrásaink hiányában csak megfelelő állami és uniós szerepvállalással tudjuk megoldani, másként végképp lemondhatunk a fejlődésről.

Új Néplap

Józsa Zoltán

Éhségsztrájk, demonstráció Rakacán

Juhász István: „Az elhelyezkedésnek a legnagyobb hátránya nálunk, hogy képzetlenek az emberek”

Szép természeti környezetben fekszik Rakaca. A 900 fős településen a kisebbséghez tartozók aránya 94 százalék. Július 4-én látogattam el a cserhádi községbe, ahol gyakorlatilag 100 százalékos a munkanélküliség.

Lemondás

Vasárnap. Az elviselhetetlen meleg ellenére a Polgármesteri Hivatal épülete előtt nem kevés számú helyi lakos állodgált, várakozott. Romák és magyarok egyaránt, a 3 demonstráló emberrel szolidaritást vállalók csoportja. Hárman, **Turcsik Lászlóné, Turcsik László** és **Kiss Béla** éhségsztrájkot kezdtek június 28-án, hétfő reggel a kisebbségi időközi választás kiírása érdekében. A háromtagú rakacai kisebbségi önkormányzat képviselője, Turcsik Lászlóné május 14-én lemondott mandátumáról. 2002. októberében tizennyolcan indultak a képviselői helyekért, de a korábbi jelöltek most nem vállalnak képviselőiséget, ezért

a helyi választási bizottság augusztus 29-ére kiírta az egy megüresedett hely betöltésére az időközi kisebbségi választást. A tiltakozók egy teljesen új kisebbségi önkormányzat megválasztását szeretnék elérni, s követelésüket eljuttatták a kisebbségi ombudsmanhoz és a megyei közigazgatási hivatalhoz is. A válasz szerint a jelenlegi helyzetben csak egy kisebbségi képviselő megválasztására van törvényes lehetőség.

A jogsértés, a demokratikus szabályok és a kisebbségi törvény semmibevétele miatt tiltakoznak! A kisebbségi önkormányzatiság, mint a polgári demokratikus rendszer egyik intézménye, és a kapcsolódó elemi emberi és alkotmányos jogaink sérültek! – kezdte a beszélgetést Turcsik Lászlóné.

– Június 28-án kezdtük meg az éhségsztrájkot, amely június 30-án, délután 16 óráig tartott. Romlott az állapotom, éreztem a kiszáradás jeleit és nehezen szedtem a levegőt, ezért a társaim lebeszéltek az éhségsztrájk folytatásáról. Ülősztrájkjal folytatjuk a demonstrációnkat – hangsúlyozta a lemondott kisebbségi képviselő.

dott kisebbségi képviselő.

Körülöttünk az emberek figyelték a beszélgetést, s közben folyt az aláírás gyűjtés is.

– Itt vannak az aláírások – adta a kezembe az íveket Kiss Béla, a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Cigányokért Közéletiek Szövetségének elnökségi tagja. Több mint kétszázan írták alá azt a petíciót, amiben az időközi kisebbségi választás kiírását szorgalmazzák az aláírók. Három főre.

A Szövetség szolidaritást vállalt a rakacai demonstrálókkal, **Aradi Pál** elnök a következőképpen összegezte véleményét.

„A törvények gyengék”

– A rakacaiak egy olyan törvényi hiányosságra hívták fel a figyelmet ezzel a sztrájkjal, ami mindenkinek az érdeke. A törvények gyengék, nincs kontroll és a megvalósításokra nincs garancia. Másik oldalról nagyon fontos tény, hogy a felügyeleti szervek, a hatóságok figyelmen kívül hagyják a tartalmi lényegét. Amikor a kisebbségi önkormányzat működésképtelenné

válik, akkor testületileg bomlik fel. Mi is történt? Lemondott Turcsik Lászlóné, két főre csökkent a testület. Működésképtelen, ezért fel kell oszlatni. Az általános önkormányzati törvényt vették alapul, amikor a kisebbségi önkormányzat testületébe „pótlás” történik időközben. Nem az 1993. évi 77. törvény módosítása lett figyelembe véve, ami kimondja: ha a testület működésképtelenné válik, akkor kisebbségi önkormányzati testületi választást írhatnak ki. Remélem, hogy a Közigazgatási Hivatal, a morális kérdésen túl az értelmezésekre is odafigyel, s azt fogja meglátni, hogy Rakacán nem a kisebbségi önkormányzati választással van gond, hanem egy törvénytelenül működő kisebbségi önkormányzat választásával. Feltehetőleg addig küzdenek, amíg azt a jogot meg nem kapják, hogy Rakaca közössége eldönthesse, ki legyen a törvénytelen kisebbségi önkormányzat helyébe a testület tagja, képviselője.

„Tett, dolgozott”

A lakásán kerestem fel

az 53 éves **Kiss Jánost**, aki több mint 31 éven keresztül nehéziparkezelőként dolgozott. Három ciklusban a helyi települési önkormányzat képviselője volt, majd a 2002. évi kisebbségi önkormányzati választásokat követően a rakacai cigány önkormányzat elnöke lett.

– Közel 860 cigány él Rakacán, így szükséges a romák érdekeit képviselni. Az iskolával és a települési önkormányzattal is tartani kell a kapcsolatot. Településünkön a múlt rendszerben dolgoztak a cigányok, mivel volt munkahelyük, így OTP-kölcsönt kaptak, építkeztek. A mostani rendszer nekünk annyiban nem jó, hogy nem ad munkát. Megyünk értekezletre, gyűlésekre, információs lehetőségek után kutatva, hogy mit tudnánk még Rakacára haza „hozni” a romáknak. A demonstráció óta nem utazunk, „mindent” betettünk borítékba és le van zárva a fiókba addig, amíg az ügynek vége nincs. Személyi konfliktusom senkivel nincs, mert szeretek az embereken segíteni. Jó kapcsolat alakult ki a települési és kisebbségi önkormányzat között. Elmondhatom, hogy a 2002. évi kisebbségi választások óta a lehetőségekhez képest a kisebbségi önkormányzat tett, dolgozott a faluban élő romák helyzetének javításáért.

Kiss úr arról is tájékoztató, hogy több mint egy éve a Rakaca és Társközségekért Jólét Alapítvány elnöke. Az alapítványnak 5 hektár földje van, ahol mezőgazdasági tevékenységet végeznek. Krumplit

ültettek és a kártevők elleni vegyszerezés is megtörtént. Véleménye szerint, ha az embereknek segítségre van szükségük, akkor a CKÖ segít, s példaként említette, hogy építési vállalkozókkal folytat tárgyalásokat. Olyan családok építenek lakásokat, akik még rendelkeznek szociálpolitikai („szocpol”) támogatással, de vannak olyan esetek is, amikor ez a kedvezmény kevés pénzért „vevőre talál”.

Kistelepülési lét

– 1992. szeptember elsejétől vagyok Rakaca polgármestere. Akkor időközi választáson választottak meg, mert az előző polgármester betegsége miatt lemondott, s azóta meg is halt. 1994 óta a harmadik cigány kisebbségi önkormányzattal dolgozom együtt, s nekem különösebb gondom egyik kisebbségi önkormányzati taggal sem volt. Meglepett a dolog, hogy ők nem tudnak együtt dolgozni és így arra került sor, hogy a kisebbségi önkormányzat egyik tagja lemondott. Két taggal működéséptelenné vált a kisebbségi önkormányzat, a hiányzó tag betöltésére időközi választást kell kiírni, hiszen a többi kisebbségi önkormányzati jelölt nem vállalta a pótlást. A választási bizottság döntése alapján, amit a területi választási bizottság is jóváhagyott, augusztus 29-ére kiírták a kisebbségi önkormányzati választást. Azt, hogy a tiltakozók éhségstrájkjal és demonstrációval próbálják felhívni a figyelmet erre,

én érthetőnek tartom az ő szempontjukból, hiszen azt szeretnék elérni, hogy a teljes cigány kisebbségi önkormányzatot újra válasszák. Ez viszont ütközik a választási törvényben előírtakkal, amin változtatni helyben sem a választási bizottság, sem az önkormányzat nem tud. – mondta **Juhász István** polgármester.

- Milyen a települési önkormányzat mozgásteret? Mit tud tenni az itt élőkért?

– Rakacán a munkanélküliség gyakorlatilag 100 százalékos, a 900 lakosból 300 fő rendszeres szociális segélyben részesül. A gyermekvédelmi támogatásban minden 18 éven aluli gyerek részesül, tehát mindenki jogosult rá az egy főre jutó jövedelem alapján. Ilyen helyen adót kivetni az önkormányzatnak nevetséges volna, hiszen úgysem tudná behajtani. A kötelező feladat ellátásánál az ivóvízzel való ellátás, a személyszállítás ingyenes, hiszen a lakosságot nem lehet még ezzel sem terhelni. Az intézmények költségvetése nélkül 40 millió forint Rakaca költségvetése. Ebből a 40 millióból a rendszeres segélyre kifizetett összeg havonta 5 millió forint, aminek 10%-át az önkormányzatnak kell fedeznie, mert csak 90 százalékot fedez az állam. A rendszeres gyermekvédelmi támogatásnak a 10 százaléka is az önkormányzatot érinti, s minden évben 20–25 millió forintos hiánnyal tervezzük a költségvetést. Ebből forráshiányra a felét szoktuk megkapni, a másik felét nadrágszj hú-

zással tudjuk megoldani. A pályázati lehetőségeket is nagyban rontja, hogy saját erő nem áll rendelkezésre. Ebben tudott még eddig nekünk segíteni az Országos Cigány Önkormányzat szinte minden évben.

– Mi lehet a település jövőjének az útja?

– A település jövőjének az útja ugyanaz, mint bárhol az országban. Elsősorban a képzésekre kellene a hangsúlyt fektetni. A gyerekeknek az óvodai, iskolai nevelésre, hogy minél többen tudjanak szakmát szerezni. Az elhelyezkedésnek a legnagyobb hátránya nálunk az, hogy képzetlenek az emberek. Erőnket meghaladó módon elkezdtek egy étkezde építését, hogy az iskolába járó gyerekeknek a napi egyszeri meleg ételt tudjuk biztosítani, mert eddig az ebédlő helyiség nem volt megoldva. Ha ez megvalósul, be tudjuk indítani a napközi oktatást is. Az iskolás gyerekeknek a tankönyvet, ameddig az állam nem támogatja, Rakaca addig is fizette, amikor az állam nem támogatta az iskolatejet, Rakaca akkor is biztosította már. Az óvodásoknak az óvodai ellátás is ingyenes. 2004-ben a közhasznú foglalkoztatás keretében 100 ember vállalhat munkát, a környéken ilyen számú közhasznú foglalkoztatás nincs – zárta gondolatait a cserháti település polgármestere.

* * *

Aradi Pál, a BCKSZ elnöke telefonon arról értesített, hogy a rakacai demonstrálók július 9-én, péntek délután felfüg-

KISEBBSÉGBEN

Ladányi András: Monostorapáti a völgy kapuja

Az elsősorban szociográfiáiról ismert szerző ezúttal Monostorapátit, a Déli-Bakonyban létesült „Művészetek Völgye” Tapolca felőli kapuját mutatja be a saját maga által készített színes és fekete-fehér fotókkal illusztrált, több mint négyszáz oldal terjedelmű könyvében. Mint Csák Gyula írja róla előszavában: „személyes tapasztalatból ismeri a hasonló, ezeralahány lelkes települések főképpen paraszti lakosságának gondját-baját-örömét”. S hogy jelenlegi témájának színhelyéhez rokoni szálak is fűzik, az csak alapos tapasztalat birtoklásának valódiságát hitelesíti, hiszen ezáltal érvényesebb közelségbe került a tájjal és a falu lakóival, s az itteni élet ütőerének lüktetését szinte tapintásról érzi.

Nagyobb terjedelmet kapnak a könyv alcímében is jelzett Beszélgetések Apátiról. Történeszek, pedagógusok, közéleti emberek, érdekes szakmák, foglalkozások képviselői vallanak életükről, ami szorosan összefonódott a faluközösség életével. A gyakorlottan finom érzékkel kérdező író-szociográfus az interjúk során földrajzi és lelki térképet rajzol Monostorapáti belterületéről, gazdaságáról, táji környezetéről, s megjeleníti azokat a gondolatokat is, amik az itt élő embereket foglalkoztatták, foglalkoztatják életük során. Így egyéni portrék segítségével állítja össze a falu fejlődésének mozaikjait, s tulajdonképpen csak úgy tudható meg, hogy mennyire gazdag és színes ez a mozaik, ha elolvassák ezt a könyvet, amelynek bemutatója július 23-án (péntek) 17 órakor lesz a Monostorapáti kultúrházban a Művészetek Völgye fesztivál keretében. (Zsirai László)

Az alábbiakban *Ladányi András: Monostorapáti a völgy kapuja* című könyvéből közlünk részleteket.

Az Apáti krónika 2002. decemberi számában olvasható: „2002. november 6-án került sor a Cigány Kisebbségi Önkormányzat alakuló ülésére. Elnöknek Nagy József^{nét}, elnökhelyettesnek Nagy Pálnét, jegyzőkönyv hittelesítőnek Nagy Józsefet választották meg...”

Az önkormányzat épületében találkozom Nagy József^{né}, (Borika) elnökkel és Nagy Pálné (Piroska) elnökhelyettes-sel. Beszélgetésünk elején hivatkoztam a Népszava 2004. február 23-i számára – előző nap volt – ahol *Teleki László*, a romaügyekért felelős államtitkár nyilatkozott. Az utolsó kérdés és a válasz a következő volt: Melyik kifejezés helyes: roma vagy cigány? – Mindkettőt el tudom fogadni, bár a cigány szó néhány helyen még mindig sértő. A Dél-Dunántúlon például a cigány szót használják. Budapesten a roma kifejezés terjedt el. Nem szégyen cigánynak lenni. Ha bármelyik kifejezést pejoratívan, felhanggal használják velünk szemben, akkor az sértő, ha a kultúránkhoz, hagyományainkhoz kapcsolódva mondják, akkor teljesen mindegy, hogy melyik szót használjuk.

– Ezek után – mondom –, hogyan szólítsam önöket?

– Mi cigányok vagyunk – mondja Borika –, de tény és való, jobban szeretjük, ha romának szólítanak. Ez azért van így, mert sokan nem szeretik, ha cigányozzák őket, ezt sértőnek érzik.

– Beszéljenek a szüleikről, a családjukról!

– Az édesanyám – kezdi Piroska – Gyöngyöspatán született, Heves megyében, az édesapám meg Várkölyön. Árva gyerek volt. Intézetben nevelkedett. Onnan vitték Heves megyébe, ott ismerkedett meg édesanyámmal és házasodtak össze. Az én szüleim nem romák. Gyöngyöspatán laktunk. 1971-ben jöttünk Monostorapátiba. A Haraszt utcában – ami ma Árpád utca – laktunk és most is ott élünk. Édesapám bányász volt a halimbai bauxit bányában, édesanyám meg a tsz-ben dolgozott. Hárman vagyunk testvérek. Én vagyok a legidősebb. A szüleim már mindketten meghaltak. Apátiban végeztem az általános iskolát harmadik osztálytól kezdve. Az iskola után a sáskai tsz-ben betanított munkát végeztem. GYES-en voltam a gyermekeimet nevel-

tem. Ez után több mint tizen-négy évig az erdészetben dolgoztam.

– Mikor ment férjhez?

– 1974-ben esküdünk, és azóta öt gyermekem született. Három már nagy és kettő még kicsi.

– A férje roma származású. A szülei nem elleneztek a házasságot?

– Az édesapám a bányában is dolgozott romákkal. Ők és én sem nézem le, hanem elfogadom őket. A szüleim nem ellenezték a házasságunkat. Harminc éve, hogy együtt vagyunk a férjemmel. Kisebb problémák adódtak az életünkben, de jól megvagyunk és szeretjük egymást.

– Akkor a kérdést megfordítom. A férje családja hogyan fogadta önt?

– Amikor összekerültünk, már nem élt az édesapja. Az édesanyja meg kiskorában elhagyta a gyerekeket. A mostoha anyja nevelte fel a többi gyerekkel a férjemet is. Úgy érzem, hogy a férjem családja, de a többi roma is befogadott.

– Meg is tanulta a cigány nyelvet?

– Egy-két szót tudok, de az az igazság, hogy nem is nagyon beszélnek roma nyelven. A fér-

jem se tud mindenre válaszolni cigányul.

* * *

– Mindketten a Cigány Kisebbségi Önkormányzat vezetői, így bizonyára meg tudják mondani, hogy most Monostorapátiban mennyi roma él?

– Huszonkettő család – válaszol Borika – ami majdnem száz főt jelent. A legnagyobb családnál – Mariéknál – kilenc gyerek volt, de ők elköltöztek a faluból. Így most a legnagyobb családban hét gyerek van, a legkisebben pedig egy.

– A családok egy helyen laknak, külön telepen?

– Szétszórva a faluban élnek. Legtöbbjük családi házban.

– A családoknak van munkahelyük?

– Olyan roma család is van – állítja Piroska – ahol a férj és a feleség is katonatiszt. Vállalkozó is van. Legtöbb azonban nem dolgozik, munkanélküli. Ők alkalmi munkából élnek. Tavasztól őszig a szőlőben dolgoznak, télen fát vágnak. Sokan kapnak szociális segítyt.

– Mitől tudnak egyesek kiemelkedni?

– Azoknak a szülei – veszi át a szót Borika – megpróbálták úgy a gyerekek mellé állni,

hogyan taníttatni tudták őket. Megmutatták, hogy nem csak a magyarok lehetnek jólétben, hanem a romák is. Úgy taníttatták a gyerekeket, hogy ne „cigányul” éljenek...

– Nálunk is – mondja Piroska – nem csak a férjem, hanem én is dolgoztam, miközben neveltem a gyerekeimet. A múlt évtől munkanélküli a férjem. Van egy jó pár cigány család, ha el tud helyezkedni, talál munkahelyet, akkor normális körülmények között tud élni. A munkahelyek egymás után szűntek meg, így nem csak a cigányok között van a faluban munkanélküli, hanem a magyarok között is.

– Egy roma gyereknek a faluban milyen tanulási lehetősége van?

– Óvodába és iskolába ugyanúgy járnak, mint a nem roma gyerekek. Nem vettük észre, hogy itt másként bánnak a gyerekeinkkel.

– Ebből a szempontból – veszi át a szót Borika – a szülőt lehet elmarasztalni, ha nem jár a gyereke óvodába, vagy az iskolából kimaradozik. A tanárok és az óvónők mindent megtesznek, hogy abból a gyerekből valaki legyen.

– Apátiból hány roma gyerek kerül általános iskola után középiskolába vagy szakmunkásképzőbe?

– Egy-kettő.

– Miért csak ennyi?

– Egy gyereket talán még tudna taníttatni a roma család, de már többet nem.

– Nekem más a véleményem – mondja Piroska –, mert a roma családok felében a gyerekek tovább tanulnak. A szegényebb családoknál nehezebb a gyerekek taníttatása. A Kamondiék, a Kisék, a Bogdánék gyerekei is mind tanultak.

– Mit lehetne tenni, hogy a többiek is felzárkózzanak hozzájuk?

– Nekünk kellene – állítja Borika – olyan vállalkozót találni, akik felvállalják a cigányságot, és innen vennének fel munkásokat a cigányok közül. Így pénzhez tudnának jutni, és nem kellene a tenyerüket tartani az önkormányzatnál a segélyért. Megpróbáljuk felkutatni ezeket a vállalkozókat, de nem sok remény van rá, hogy találunk is ilyet.

– A Cigány Kisebbségi Önkormányzatnak is van ebben bizonyára feladata.

– Hogyan alakult meg az önkormányzat?

– A férjemet választották meg legtöbben. Ő nem vállalta ezt a feladatot. Mivel az önkormányzat alapítását én csináltam, így én lettem az elnök, Piroska az elnökhelyettes. Férjem képviselő és jegyzőkönyv hitelesítő lett.

– Milyen jogosítványa van a kisebbségi önkormányzatnak?

– A falu önkormányzati ülésein képviseljük a cigányságot. Még csak most tanuljuk a működési lehetőségeinket. Az elmúlt évben 610 ezer forintot kaptunk, az idén már 717 ezret. Az a baj, hogy ebből a pénzből a cigányságot közvetlenül nem támogathatjuk. A januári ülésünkön megbeszéltük, hogy én keresek egy olyan szakembert, aki a cigány nyelvet folyamatosan beszéli. Elsősorban nem lovári, hanem beás nyelvre gondoltam, mert ebben a faluban beás cigányok vannak.

– Ha jól értem, akkor első teendők között az áll, hogy megtaníttadják az itt élő romáknak a cigány nyelvet.

– Ez pontosan így van.

– Akkor az itteniek nem is tudnak cigányul beszélni?

– A huszonkét családból jó, ha négy-öt ember tud folyamatosan cigányul beszélni. Annyiban is tudunk segíteni, hogy majd ennek a tanfolyamnak a költségeit a családotól az önkormányzat átvállalja. Ha ezt a nyelvet el akarják sajátítani.

– Akkor hogyan őrzik meg a cigány hagyományait, a kultúrájukat?

– Az öregek kihaltak és mi fiatalok próbálunk beolvasni a magyarok közé.

– Ezt akarják?

– Én szívem szerint így szeretnék maradni, ahogy vagyok, annyi különbséggel, hogy szeretném feleleveníteni a cigány hagyományokat, a nyelvet. Nem szégyellem azt, hogy cigány vagyok, vagyis roma. Letagadni sem lehet, mert ez az arcunkra van írva. A viselkedésünkön is meglátszik, hogy cigányok vagyunk. Vannak olyanok, akik ezt elég jól tudják takarni. Én a gyerekeimnek is próbálom megmagyarázni, hogy honnan származnak.

– Ebből az is következik, hogy a falu befogadta a cigányokat?

– Ez teljes mértékben így van. Tisztelet a kivételnek...

– Van egy-két család – mondja Piroska –, akik az utóbbi időkben költöztek Apátiba. Ők nem úgy viselkednek, ahogyan a falu népe megszokta tőlünk. Ezeket nem nagyon fogadják el. Akiknek a szülei itt laktak, vagy itt születtek, azokat egyenrangúnak veszik az itt lakó magyarokkal. Itt nincs megkülönböztetés a faluban a cigány és magyar között.

– Mennyire vallásosak?

– A cigányok nagy része vallásos. Te is megkereszteltetted a gyerekeidet – mondja Borikának.

– Felvettem a katolikus vallást. A gyermekeimet is megkereszteltettem. Esküvőre, keresztlőre és temetéskor is bemegyünk a templomba. Misére nem járunk és más szertartásra sem.

– Istenfélő emberek?

– Hívők vagyunk...

– A mi családunk – vág közbe Borika – eljár a templomba.

– Akkor önök kivételek?

– Rajtunk kívül is van még egy-két cigány család, aki eljár a templomba. Ettől függetlenül mindegyik cigánygyerek meg van keresztelve.

– Korábban a cigányságot a vajda irányította. Itt vagy a környéken volt vajda?

– Itt nem volt vajda – mondja Borika. – Itt az sem jellemző, hogy a cigányság összejöjjön egy napon a tábortűz mellett és megbeszéljék a dolgaikat. Gondolkodtunk azon, hogy kellene egy falunapot tartani, ami csak a cigányság részére lenne.

– Ezek szerint egymástól elkülönülve élnek –, ahogy azt korábban is mondták – és nincs közös összejövetelük?

– Tudunk egymásról, de nem alkotunk közösséget. Itt mindenki inkább a saját problémájával van elfoglalva a mai napig. Szétszórtan élünk a faluban és arra nincs időnk, hogy a falu egyik végéből a másik végébe futkozzunk, hogy valamit megbeszéljünk.

– Akkor ez a helyzet előny vagy hátrány a cigányságnak?

– Attól függ, hogy honnan nézzük. Így most jobb, ha az

előnyét nézzük, mert kevesebb konfliktus adódik. Viszont a családok így meg nem tartják egymással annyira a kapcsolatot. Nem nagyon tudnak kommunikálni egymással.

– Apáti egy tipikus hegyvidéki falu, amire az a jellemző, hogy egy udvarban több család lakik. A cigányok hogyan laknak?

– Ez is vegyes. A Felső utcában az a jellemző, hogy az udvarban többen laknak – mondja Piroska. Két család van csak, aki közös udvarban lakik. Legtöbben azonban szétszórtan a faluban kis családi házakban élnek.

– Olyan család van, akinek földje van, és azon gazdálkodik?

– A férjem – állítja Borika – vett földet a temető mellett és az istálló mellett is. Ezek mind el vannak vetve.

– A földből meg tudnak élni?

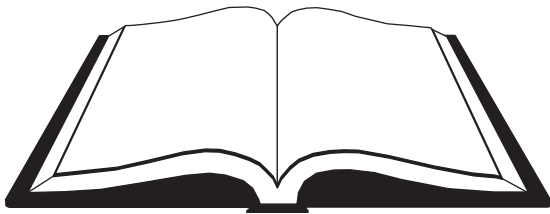
– Igen. Nem kell megvennem sem a krumplit, sem a kukoricát, amiből az állatokat tartjuk. Hat-hét családnál van föld, aki megpróbálja saját maga megtermelni az éves szükségletét. Ezeknek állataik is vannak. Azt is meg kell mondanom, hogy sok cigány van, aki nem akar a saját lábára állni. Mástól várják a segítséget, ahelyett, hogy saját magukon segítenének. Pedig nekik is lett volna lehetőség a szőlőben dolgozni. A káposztás kertben is adtak volna nekik földet, de ők nemigen akartak dolgozni. Kifogásokat találnak, betegségekre hivatkoznak, hogy fáj valamijük. Lehetőségük volna a munkára, de nem élnek vele. Sajnos ilyen cigányok is vannak.

– Vannak-e vegyes házasságok?

– Legtöbb és legjellemzőbb, hogy cigány a cigánnyal házasodik, de vannak vegyes házasságok is. Itt az a jellemzőbb, hogy magyar lányok mennek férjhez, roma férfihoz.

– A sógoromnak – mondja Piroska – négy fia van és mind a négy magyar lányt vett el feleségül.

Mindketten felváltva sorolják a vegyes házasságokat. Megemlítik még, hogy Rozi mama eltávozásával a cigány nyelv, a hagyomány és a népviselet is eltűnt a faluból.

KÖNYVESPOLCUNK

Hegedűs Sándor

A Pont Kiadó gondozásában nemrég jelent meg magyarul **Ian Hancock** „*Mi vagyunk a romani nép*” című könyve. A szerző az Egyesült Államokbeli University of Texas

professzora, s már több korábbi tanulmány szerző is sokat idézett tőle. Magyarországon irodalmi munkásságának egyik eleme fölöttébb nagy vihart kavart évekkel ezelőtt. Az általa a cigány holokauszt elnevezésére bevezetni igyekezett Porrajmos szónak ugyanis nem, vagy nemcsak fel-falás, elemésztés a jelentése, hanem „nemi kitérülés” is. Európa ezen szegletében csak ez! – állapították meg a tiltakozó roma értelmiségiek, nyelvészek. A Roma Sajtóközpontnak e miatt végül kötetzeti borítócserét kellett végrehajtania – egyébként igen színvonalas – a cigány holokauszt rémtetteit ismertető kiadványán, amely eredetileg Hancock szavát viselte a fedélén.

Legutóbb **Djuric** könyve kapcsán füstölögtem, hogy a szolgál fordítás nem elegendő, a hazai történéseket, a leírtakkal ellentétes tudományos eredményeket legalább lábjegyzet formájában tükröztetni

kell. A kiadó felelőssége most is erősen megkérdőjelezhető, hiszen az említettek után négy évvel egy nagyon hangsúlyos – és kiválóan megírt – fejezet viseli a Porrajmos – a holokauszt címet. Hancock itt is bőven kifejti, hogy miért alkalmas az említett kifejezés az addig nem látott borzalmak leírására. Ez persze nem baj. Kinek a véleményét juttassa érvényre egy könyv, ha nem a szerzőéjét? A hiba az – sőt ez esetben több is, mint hiba –, hogy az ellenvéleményről említés sem történik.

Akad azonban egyéb furcsaság is. Hancock, aki az Egyesült Államok Holocaust Emléktanácsának tagja – a légerek szörnyűségei között – megemlíti: „...a táborokban a cigányok nem tudták betartani az ételek elkészítésére és ruházatuk mosására vonatkozó szokásokat, a Romaniát”. Valamiféle rituális szokásrendet kell tehát itt – s a szó könyvben lelt néhány más előfordulásakor is – sejtetni, aminek azonban tételeszerű leírása, s meglétének igazolása elmarad.

Nem tudom mennyire hihető, hogy a Csehországban élő romák között még ma is találni továbbélő indiai személyneveket, amelyek az ottani adivasi kaszt tagjai közt léteztek. A **Kanèi** (ejtsd: kancsi), **Gádzor** (ejtsd: gádzsor), **Karela**, **Mirga** éppúgy lehetne a kancsal, a gádzsó (azaz: nem-cigány) a **Károly** (Karola) **Mirgasz** (mérges) szavakkal rokon, vagy bármely – a több évszázadon keresztüli érintkezés során megismert – nép akármely szava. A „Mennyire indiaiak a romanik?” című fejezetet erős forráskritikával kell kezelni. Az indiai vallás elemeinek romani találós kérdésekben való előfordulását bemutató részben például gyanút ébresztően hiányzik a gyűjtés idejének, helyének és közlőjének adatsora.

Fenntartásaink erősödhetnek a Konyhaművészet című fejezetben is, amikor a szerző kifejti az indiai párhuzamokra utalva, hogy „a pirospaprika használata bizonyos romani ételekben különösen a rádzspud konyhára jellemző...”. Ehhez talán csak azt kell tudni, hogy a paprika közép- és dél-amerikai növényként csak az Újvilág felfedezése után került át Európába és Ázsiába, tehát közös kedveltsége az ég adta egy világon semmit nem bizonyít. Miként az sem, hogy „az indiai étkezéssel az is közös, hogy nem sokkal az étkezés előtt készítjük el az étkeket, és hogy nem tartjuk meg a maradékot”. A világ legtöbb

konyháján általában a frissen készült ételeket részesítik előnyben, s a szegényebb körökben – márpedig a cigányok sajnos nagyjából ide tartoznak – sehol sem teszik el a maradékokat, mivel nagy becsben tartják, s mind megeszik a kevéske ételt. A romani szervezetek kialakulásáról szóló fejezetben szó esik „egy sokkal pontosabban dokumentált páneurópai romani konferenciáról”, amely a magyarországi Kisfalun ült össze 1879-ben, s amelyről a hazai szakirodalomban eddig nem olvashattunk semmiféle dokumentumot. Hancock sem könnyíti meg a dolgunkat, mert sem azt nem írja meg, hogy ki hívta ezt össze, kik vettek rajta részt, sem azt, hogy jutottak-e valamiféle – s ha igen: miféle – megállapodásra.

A kiemelkedő személyiségek rövid bemutatóiból megtudhatjuk, hogy „**Chaplin** anyja romanichal családból származott”, s hogy Chaplin annyi időt töltött romanik társaságban, amennyit csak tudott”, valamint azt is, hogy „a náci Németországban élő romanik sorsa iránti együttérzése közrejátszott abban, hogy eljátszotta **Hitler** hasonmását A nagy diktátorban”. (A fordító ez esetben nem tudta, hogy a film magyarországi címe: A diktátor volt.) **Bill Clintonról**, az USA eggyel ezelőtti elnökéről is megtudjuk, hogy egy, a skót cigányok királyává koronázott férfi leszármazottja. (A könyv egy másik fejezetében azonban csak a már máshonnan is ismert lengyel cigánykirályokról, a Kwiek-dinasztiáról esik szó, a skótokéről, s a Romániában gombaként szaporodó cigánykirályokról azonban nem.) A romani nevésségek között kapott hely **Hriszto Botev**, a bolgár **Petőfi** is. A szabadságharcos – s a világ minden részén bolgárnak tartott – költőről írt szöszedben egyetlen sor sem jelzi, milyen fokon és minek alapján lenne roma. (A **Balázs Jánosról** írt sorokban szereplő „független kiállítások” megint csak fordítói műhiba. Az ilyen tárlatokat mifelénk ugyanis önálló kiállításnak hívják, jelezve, hogy csak egyetlen művész képei lógnak a falakon.)

Sok erősen kétséges név és érv a szerepeltetésre. Hancock azonban még így is visszafogott. Leírja, hogy több közismert személyt kihagyott, bár újra meg újra roma származásúként emlegetik, de alapos bizonyíték nem szól mellettük, ezért kihagyta: **John Bunyant**, **Teréz anyát**, **Picassót**, **Richard Burtont**, de **Elvis Presley** és **Clark Gable** személyét is.

A könyv több fejezetben nehéz elválasztani az ocsút a búzától. Száz karikás ló-suhintó nem csap oly nagy csatazajt, amit egyetlen tetten ért füllentés, vagy hamis

magyarázat dübörögtet meg a dobhártyánkon.

Kelet-Európa e kistérségében azt tagadni, hogy a cigányokat régen még a dögevésre, a döggutak dézsmálására is rávette az éhség, szükségtelen és értelmetlen – Hancock pedig az egyik alfejezetében ezt teszi. Bár ki tudja? Nem is oly rég az oktatási tárca visszavonattott egy népismereti tankönyvet, sok egyéb mellett azt a történelmi adatokkal igazolt tény közlését kifogásolva, hogy a cigányok hajdan hóhéri, kínvallatói munkákra is rákényszerültek. (Nos, a minisztérium úgy látszik nem következetes, mert – noha maguk is támogatták a kiadását – ebben a könyvben is szerepel az állítás, sőt még egy kép is erről.)

Félek, hogy elriasztok valakit az akadémikuskodásnak tűnő megjegyzéseimmel, pedig csak óvatosságra kívánok inteni. A hasznos tényírás és tényértelmezés ugyanis e kötet lapjain bosszantóan magas mértékben keverednek a délibábos történelemkezeléssel, amit a hazai szakirodalomban már-már leküzdeni véltünk.

Vannak ügyesen megszerkesztett fejezetek is, amelyeket sokaknak kellene ismerni. Ilyen például „A képzeletbeli cigány”, amely az európai népek romantikus, a valóságtól messzire rugaszkodott cigánysággképeinek irodalmi és filmbeli kialakulásáról szól, de többségükben hasznosak lehetnek a „Hogyan viselkedjünk a romanikkal?” című kötetrészen

írtak is. A romániai cigány rabszolgaságról, a második világháborús cigányirtásokról, de a roma világszerveződésekéről közöltek – kevés kivételtől eltekintve – szintén helytállóak és sok új információt hozzanak.

A könyvet minden hibája ellenére is érdemes elolvasni, mert fontos mű, s ahogy eddig – tartok tőle – ezután is sokan fogják forrásként kezelni. Nem árt azonban, ha olvasás előtt számos más, romákról szóló szakirodalommal bástyázzuk körül magunkat, s összevetjük az *Hancock* állításait az azokban foglaltakkal.

(A kötet megtalálható minden nagyobb könyvesboltban, de a Pont Kiadótól köz-

VILÁGHÁLÓ

RomaArt Portál

A Cigány Népművészek Országos Egyesülete a Roma Kulturális Alap és az Oktatási Minisztérium kutatási támogatásával új cigány tematikájú honlapot/portált jelentetett meg ez év áprilisától. Ez a honlap annyiban eltérő a többi cigány honlaptól, hogy kizárólag a cigány kultúrára vonatkozó ismeretek és a kultúra területén tevékenykedők számára szükséges információk találhatóak rajta, tematikus rendbe szervezve.

Célunk elsősorban az, hogy egyesületünk tagjainak alkotásai széles körben ismertté váljanak itthon és külföldön egyaránt. Az I. Országos Cigány Népművészeti Pályázat (1997) alkotásainak közzététele ezt a célt szolgálja. Szeretnénk bemutatni a díjnyertes alkotásokból és a gazdag képanyagból összeállított vándorkiállítás teljes anyagát. Jelenleg a díjazott alkotások mellett a Galéria fejezetben látható a korai **cigány ábrázolások** képanyaga, de tervezzük országos vándorkiállításunk fotóinak (kb. 200 db) honlapra vitelét is a **cigány mesterségek** széles körű megismeretése érdekében. Ugyancsak terv tagjaink életútjának és alkotásainak bemutatása.

A honlap készítése közben kitűnt, hogy hazai művészeink, valamint a hazai kutatások mennyire ismeretlenek külföldön, a nagy összefoglaló cigány honlapok anyagából mennyire hiányzik a magyar anyag (hazai **alkotóművészek, bibliográfiák, filmográfiák, diszkográfiák, ikonográfiák** stb.). Ugyancsak feltűnően kevés – összehasonlítva más országokkal – a hazai cigány alkotóművészek interneten való megjelenése, a nagy hazai művészeti

portálokon is csak elvétve találkozhatunk a nevükkel. (Honlapunk megjelenése óta már több képzőművész jelentkezett, kérve, hogy adjunk helyet alkotásainak.)

A közhiedelemmel ellentétben sok cigány művész ill. a cigánysággért tevékenykedő kapott **hazai és külföldi elismerést**: zenészek, kutatók, mesemondók, fafaragók stb. Fontosnak tartjuk, hogy munkásságuk széles körben ismertté váljon, ez leginkább az Internet révén érhető el, ahol a közreadott ismeretekhez az óvodák, iskolák, közösségi és művelődési házak, könyvtárak, amatőr csoportok, hazai és külföldi érdeklődők könnyen hozzá tudnak férni, és lehetőségük van arra, hogy a honlap szövegeit és képeit felhasználják tevékenységük során. Között **adatbázisunk** ezt a célt szolgálja.

A cigány kultúrával foglalkozó külföldi **kutatások, dokumentációs központok, múzeumok** tevékenysége hazánkban ugyancsak ismeretlen a cigányokkal foglalkozó pedagógusok, könyvtárosok, népművelők, újságírók és nem utolsósorban a hazai cigányok körében. Fontosak ezek az ismeretek – amelyekhez honlapunk révén hozzájuthatnak – erősíthetik a cigány kultúra egyenrangúságának elismertetését. A szemléletváltozás ezen a téren minőségi változást fog eredményezni az országos szakmai hálózatok munkájában, és Magyarországon is elősegítheti az ez irányú kutatások támogatását.

Ezekre a problémákra szeretnénk ráirányítani a figyelmet – **hídként szolgálva a külföldi cigány honlapok és a hazai szakmai honlapok felé is**, infor-

mációt szolgáltatva. **A hazai és külföldi cigány kultúráról, kutatásokról** összegyűjtött, honlapunkról elérhető információk – hitünk szerint – könnyebben hozzáférhetővé teszik az egész világon jelen lévő cigány kultúráról meglévő ismereteket, segítik a cigány kultúráról kialakult kép objektívabbá válását, az előítéletes gondolkodás visszaszorítását.

A hagyományos kultúra védelmére szolgáló **jogsabályok**, valamint a nonprofit szervezetek működéséhez szükséges **iratminták** elérhetőségével a kulturális tevékenységet folytatók munkáját szeretnénk segíteni.

Hiánypótló honlapunk **kiadványajánló** funkciója, amely a hazai és külföldi könyvek és hangzó anyagok beszerzési lehetőségeire hívja fel a figyelmet, a **kritikák** összegyűjtésével pedig tájékoztató pontként szolgál.

Elérhetőség:

<http://www.RomaArt.hu>

A honlap megjelenítése, szerkesztésének kialakítása az Iris Design Kft. munkája, a tartalom fejlesztését én vállaltam, mivel az országot járva mindenütt azt tapasztaltam, hogy a cigánysággal foglalkozók igen nehezen tudnak szert tenni a munkájukhoz szükséges ismeretekre. Reményeim szerint ez a könnyen áttekinthető, tematikus honlap segíti a tájékozódást és a folyamatos bővítés révén idővel teljes áttekinthetést nyújt a cigány kultúráról. A látogatók száma (5-7 ezer hónapoként) a téma iránti érdeklődést mutatja, ez erőt ad a további gyűjtőmunkához.

Bódi Zsuzsanna
a RomaArt Portál szerkesztője

Bódi Zsuzsanna

Üdvözlési formák két oláh cigány közösségben

Hazánkban a cigányság legnagyobb kétnyelvű csoportja a cigányul és magyarul beszélő népesség. Az oláh cigány nyelvjárás két alldialektusát beszélők üdvözlési formáit szeretném ismertetni, mint az egyén és a közösség kapcsolatát és a csoport azonosságtudatát jelképező cselekedeteket.

A csoportok társadalmi-történeti háttere, mai életkörülményei

A cigányok évszázadokig azokhoz a réteghez tartoztak, amelyek az osztálytársadalmi tevékenységhez perifériásként kapcsolódtak, a társadalmi munkamegosztás keretében csak kiegészítő – általában szolgáltató vagy ideényjellegű – tevékenységre volt lehetőségük. Az oláh cigányok némely csoportjainak (lovári) sikerült olyan foglalkozásokra specializálódnunk, amelyek bizonyos tökefelhalmozódást tettek lehetővé. Ezek kereskedelmi tevékenységük miatt nagyobb központokban telepedtek le a második világháborút megelőző időszakban. Napjainkban családonként elkülönülve, igen jó körülmények között élnek. A férfiak önálló iparosok vagy kereskedők, soknak közülük – természetesen a fiataloknak – középfokú végzettségük van. Foglalkozásuk révén gyakran kerülnek kapcsolatba nem cigányokkal és ezt a kapcsolatot általában az egyenrangúság jellemzi. Az oláh cigányok másik csoportjának (másári) le-

telepedésére később, általában csoportosan és falvakban került sor. A vándoriparosok munkája iránti igény csökkenése, majd a mezőgazdasági munkaalkalmak megszűnése a férfiak ipari munkavállalását eredményezte. Az 1960-as évektől megkezdődött telepeik felszámolása, azonban zömmel ma is a falvak végén, elkülönülten élnek. A falu lakosságával igen kevés a kapcsolatuk, annál szorosabb más településeken élő rokonaikkal. A zárt közösségekben a gyermekek csak anyanyelvüket sajátítják el, az iskolában ismerik meg a magyar nyelvet.

A szocializáció szerepe az üdvözlési formák elsajátításában

Az eltérő életkörülmények ellenére mindkét csoportban erős identitástudat tapasztalható, aminek kialakulása már gyermekkorban érezhető. A csoporthoz tartozás tudatosításának egyik módja a csoport hagyományos üdvözlési formáinak elsajátíttatása a gyermekkel. Az asszony a házasságkötés után mindkét csoportban a férfi családjába kerül, gyermekei ennek a családnak a viselkedési szokásait ismerik meg. Ahogy beszélni kezd a gyermek, a szülők elkezdik tanítani a köszönési formákra. 6 éves korától elvárják, 10 éves korától megkövetelik tőle a helyzetnek megfelelő üdvözlési formák alkalmazását. A közösségen belül a szülők kedvzötlen megítélését eredményezi, ha a gyermek nem az elvárásoknak megfelelően viselkedik.

A csoporton belüli státus

A vizsgált cigány közösségek rokoni alapon szerveződtek, kapcsolataik is rokonaik más településeken élő csoportjaival a legszorosabbak. Mint minden csoporton belül, a rokonsági csoportban is minden csoporttag rendelkezik egy meghatározott státussal, ennek megfelelő magatartást, szerepet várnak el tőle, a csoport normáinak megfelelően.

A köszönés rendjét a csoporton belül a csoportbeli státus határozza meg. Az a szabály, hogy a tekintélyesebb személyt megilleti a tiszteletadás a köszönéssel is. A gyermekek mindenkinek előre köszönnek, a nők pedig a férfiaknak és az idősebb nőknek. A meny és a vő előre köszön apósának, anyósának.

Azonos korú férfiak esetében a tekintélyesebbet kell előre köszönteni. A férfiak tekintélyét több dolog is meghatározhatja: valamelyik híres, tekintélyes családból való származásuk, munkájuk, sikeres üzleteik, jó beszédkészségük, régebben verekedő híruk stb. Az egyén és a közösség tagjainak értékelése természetesen eltérhet a tekintélyesség megítélésében. Ha a férfi úgy ítéli meg, hogy nem kapta meg a neki kijáró tiszteletet valakitől, a jövőben elkerüli a vele való találkozást. Ugyancsak kerülnek a találkozást a haragosok, mivel így nem kell egymásnak köszönniük. Ha nők sértik meg a köszönésre vonatkozó normákat, a közösség véleménye a rokonsági fok függvényében változik. Ha a meny nem köszön apósának vagy anyósá-

nak, ezt férje tudomására hozza, aki meg is verheti mulasztása miatt. Ha a nem köszönő asszony távolabbi rokon vagy ismerős, a férfi tréfásan figyelmezteti azzal, hogy előre köszön, vagy csak megjegyzi magának, hogy nem ismeri az illetet. Társaságban a férfi tekintélyének csorbítását jelenti, ha nem köszönnek neki, ezért rendre utasítja a mulasztó asszonyt. Az asszonyok csoporton belüli alárendelt helyzetét mutatja, hogy hagyományosan még házas férfiaknak is előre köszönnek.

Mindkét csoportban kiemelkedő jelentősége van az ünnepi alkalmak kötött szövegű üdvözlő formáinak. Az érintett családok közti kapcsolat végleges megszakítását is eredményezheti az ilyen alkalmakkor a hagyományostól eltérő üdvözlő forma. Az elmaradt tiszteletadás – különösen az egész közösség előtt – olyan sérelem, amely lehetetlenné teszi a sértő féllel való további kapcsolatot.

Az üdvözlési alkalmak, formák és a hozzájuk kapcsolódó nonverbális viselkedése

A különböző üdvözlési formák leírását az üdvözlési alkalmak köré csoportosítottam. Minden esetben feltüntettem a különbségeket az üdvözlési alkalmak leírásában a két vizsgált csoportnál. Egy háztartásban élők találkozásakor a köszönésnek nincs meghatározott rendje, hasonló a nem cigányok körében tapasztalataikkal. Kivéve a meny és a vő, akikkel

szemben szigorú követelmény apósuk és anyósuk köszöntése.

A napszakok szerinti köszönési formák a következők:

Első köszöntés:

Bahhtali detehara! (lovári)
Szerencsés jó reggelt!
Dobro-jtu/tume! (másári)
Minden jót neked/nektek!

Napközbeni köszönések, mindkét csoportnál:

Laso-j tyo gyesz! Laso-j tumaro gyesz!
Jó napot neked/nektek!

Esti köszönés:

Te del tu/tume o Del lasi ratyi! (általános)
Adjon az Isten neked/nektek jó éjszakát!
Lasi ratyi te del o Del! (lovári)
Adjon az Isten jó éjszakát!

Mindkét csoportban azonos válaszok:

Naisz! – Köszönöm!
Naisz tuke/tumenge!
Köszönöm neked/nektek!

Eltérő válaszok a két csoportban a napszakok szerinti köszönési formáknál:

Te del os Del! (lovári)
Adjon az Isten!
Te del o Del vi tu/tume! (másári)
Adjon az Isten neked/nektek is!

Egymással közelebbi kapcsolatban állók között általános köszönési formák mindkét csoportban a napszaktól függetlenül:

T 'avesz bahhtalo/bahhtalyi!
Legyél szerencsés!
T 'aven bahhtale!
Legyetek szerencsések!
Válasz:
T 'avesz vi tu!
Légy te is!
T 'aven vi tume!
Legyetek ti is!

Mindennapos találkozások esetében a köszönést nem kíséri mozdulat, az arc mimikája fejezi ki az egymást üdvözlők közti kapcsolatot, érzelmeiket egymás iránt. Ha olyanok találkoznak, akik rég nem látták egymást és közeli rokoni vagy baráti kapcsolatban vannak,

már messziről, karjuk felemelésével üdvözlik egymást, majd kézfogással, rokonok esetén összecsókolózással fejezik ki érzelmeiket. Az eddig tárgyalt köszönési formák egyének közti kapcsolatokat tükröznek a köszönő és köszönést fogadó személy szempontjából. Másrészt ezek a köszönési formák a közösséghez tartozást is tudatosítják azzal, hogy mindig a közösség nyelvén hangzanak el, és tapasztalatom szerint a közösséghez tartozónak vélt idegeneket is ugyanúgy köszöntik. Az üdvözlési formák csoportjába az érkezéshez és távozáshoz valamint az együttlét során az énekléshez, táncoláshoz és ivási szokásokhoz fűződő köszöntések tartoznak.

Az érkezéshez fűződő üdvözlési formák esetében különbséget kell tennünk a naponta előforduló találkozások (pl. a szomszéd meglátogatása) és a társas összejövetelek között. Az előbbi esetben nincs kötelezően meghatározva az érkezőtől elvárt köszönési forma, ez általában a napszakhoz igazodik. Itt kell megemlíteni, hogy a falvakban élő másáriknál sértés, ha a házba lépő leveszi a kalapját. Nincs itt halott! – mondják neki. A lovárik már az általános gyakorolt szokást követik. Társas összejövetelekkor a közösség megköveteli a hagyományos köszönési formák alkalmazását és megveti, elítéli azokat, akik nem alkalmazkodnak az előírt viselkedési szabályokhoz. Ez a reagálás azt mutatja, hogy ezek a köszönési formák a közösség számára szimbolikus jelentésűek. A két cigány csoport – mint korábban már volt róla szó

A nők a férfiaknak és az idősebb nőknek előre köszönnek.
A fotó illusztráció LD Archívum

– csaknem zárt közösséget alkot, a munkán kívül az őket körülvevő nem cigány közösséggel szinte semmiféle kapcsolatban nem állnak. Ez kohéziós erő, amit erősít az is, hogy csak a cigány csoportok belső értékrendje – ami jelentősen eltér a nem cigány környezettől – erősíti tagjai önbecsülését. Ezek a tényezők magyarázzák erős érzelmi kötődésüket közösségeikhez. A csoporthoz tartozás kinyilvánítását jelképezik a hagyományos, kötött szövegű köszönési formák is. A normák megszegését ezen a téren a csoportból való kiválási törekvésnek értékelik, ebből ered az ilyen magatartás elítélése.

Örömteli családi ünnepeken vagy a gyakran spontán módon kialakult társaságokban az érkezők Devlesza arakhav tumen! (Istennel talállok benneteket) köszöntésére a válasz:

O Del andasz tut! Ami magyarul az Isten hozott köszönés megfelelője. Családi ünnepeken a rokonság nagyobb csoportokban érkezik, elől a férfiak, utánuk az asszonyok és a gyerekek. Az érkező férfiak a rég nem látott rokonokkal kezdet fognak, megölelik, megcsókolják egymást. Az asszonyok összeölelkeznek, összecsókolóznak. Ha naponta találkoznak, az üdvözlésnek ezek az elemei elmaradnak.

A fentiekől eltér a virrasztóba érkezők köszönése:

Maj lasi ratyi te del amen o szunto Del!

– Jobb estét adjon nekünk a szent Isten!

Devlesza arakhav tumen! O Del te jertol amare mulesz!

– Istennel talállok benneteket! Az Isten bocsásson meg a halottunknak!

A többiekkel szembeni kötelező udvariasság megkívánja, hogy az összegyűlteket csak rövid időre is elhagyó elköszönjön társaitól.

Ilyenkor ezt mondják:

Devlesza mukhav tumen!
Istennel hagylak benneteket!
Pacsasza mukhav tumen!
Békével hagylak benneteket!

A válasz már különböző:

Devlesza (lovári) Istennel '!
illetve Zsa Devlesza! (másári)
– Menj Istennel!

A társaságba visszatérő újra köszönti az egybegyűlteket az Istennel találalk benneteket formával, amire a válasz: Isten hozott! A társaságból való rövid távozás köszönési formái csak a férfiak által gyakoroltak, a nők rövid távozásai észrevétlenek kell hogy maradjanak.

A társaságból végleg távozóknak köszönése napközben:

Asen Devlesza!
Maradjatok Istennel!
este: Te Del tume o Del lasi ratyi!
Adjon az Isten jó éjszakát!

a válasz: Zsa/zsan Devlesza!
Menj/menjetek Istennel!

A vendégek távozásakor a lováriknál az a szokás, hogy férfi vendég esetében csak a férfiak, férfiak és nők távozásakor pedig a háziak közösen kísérik ki őket. A fálvakban élő másáriknál csak a fiatalabb generációnál tapasztalható ez a viselkedés.

Egymás köszöntésének egyéb alkalmai is vannak a közösségi együttlét öröme – amelyre *M. Stewart* is utalt –, a közösség és közösségen belül egymás tisztelete fejeződik ki azokban a viselkedési formákban, amelyek az énekléshez, tánchoz, valamint az ivási szokásokhoz fűződnek.

A lassú dalok megkezdése előtt engedelemkérés és a dal befejezésekor mondott jókívánások mindkét oláh cigány csoportban ismertek. *Bari Károly* csácsbozsoki lakodalmi gyűjtése alapján írta le ezt a szokást.

M. Stewart gyűjtötte az alábbi beköszöntő szövegét:

„Engedelmo mangav szavorezsenendar, sa jerton ma, te phenav tumenge jekh csácsi vorba!

(Engedelmet kérek mindnyájatoktól, bocsássatok meg, hogy elmondjak nektek egy igaz beszédet)

Amire a válasz: Kész! (ti. az engedelem).

A dal végén a T ' aven bahhtale!

(Legyetek szerencsések!)
Válaszként a T ' avesz vi tu!
Légy te is!) fordulatok az általánosak.

A lovárik szerint az „igaz beszéd” kifejezést az énekléssel kapcsolatban csak más cigány csoportok használják.

Ők a dal megkezdése előtt a következőket mondják:

Engedelmo mangav szavorezsenendar, sa jerton!

Engedelmet kérek mindnyájatoknak, bocsássatok meg.

A többiek erre így válaszolnak:

Devlesza! (Istennel).

Az éneklő a dal befejezése után köszönti a közösséget:

Del o del pe szasztyimaszte szavorezsenenge!

(Adja az Isten mindnyájatok egészségére!)

Kovalcsik Katalin a szlovákiai oláh cigányok körében folytatott gyűjtésének dalanyagát a beköszöntőkkel és a dalvégi jókívánásokkal együtt tette közzé. Az ottani lovárik a dal megkezdése előtt többnyire a Sa jerton, t' engedinasz, te kerav tumari voja! (Bocsássatok meg, engedjétek meg, hogy a kedvetekre tegyek) formát alkalmazták.

Az éneklés végén a társaság köszöntésének különböző változatai vannak:

Pe sukare szasztimasz!

Jó egészségetekre!

Tumara sukara patíivake!

A szép tisztességetekre!

A dalt éneklő engedelemkérés és a többiek beleegyezése a dal elmondásába az éneklést közösségi eseménnyé teszi, amiben mindenki részt vesz. A közösség ellen vét, aki bármi módon (oda nem illő beszéd, ivás, mozgás stb.) zavarja az éneket. Nem mond ennek ellent

az, hogy az énekes által erőteljes gesztikulációval kísért előadásba jelenlévők is bekapcsolódnak. Közbeszólásaik vonatkoznak az elmondott történetre, de lehetnek az előadással kapcsolatos utasítások is (pld. Adj a dalnak életet).

Az énekléshez fűződő szokásokhoz hasonló funkciójú a férfiak táncát megelőző beköszöntő, amit kalapjukat kissé megemelve tesznek nyomatékosabbá:

Engelmo mangav!

(általános)

Engedjétek meg!

Sa jerton, khelav! (lovári)

Bocsássatok meg, táncolok!

A hagyományos cigány közösségekben sosem táncolnak valamennyien, mégis az egész közösség részt vesz a táncban, körülállva a táncoló párt. A táncolók váltják egymást, a táncot befejező férfi megköszöni a figyelmet tánca iránt: Naisz tumenge! (Köszönöm nektek!)

Az ivási szokásoknak is megvan a rituális rendje, aminek tartalmát szigorúan meghatározott viselkedési normák teszik ki. Kocsmában a társaság legfiatalabb tagjának kell először rendelnie, amit a többiek viszonznak. Ebben az esetben az italt rendelő köszönti először a társaságot, háznál történő összejövétel esetén pedig a házigazda. Poharát felemelve mondja: Legyetek szerencsések! Aki leelőbb végzett az ivással bevárja a többieket, majd egészségükre kívánja az italt: Egészségetekre! Minden kocintás előtt legalább két, a nemzetség és a család tagjaira is kiterjedő jókívánásnak kell elhangzania egy-egy résztvevőtől. A hangulat emelkedésével már összelelkézéssel, egymás megcsókolásával is kifejezik egymás iránti szeretetüket.

Üdvözlési formák változása

A két oláh cigánycsoport üdvözlési formáit vizsgálva megállapíthatjuk, hogy az üdvözlési formák rendszere azonos. Egyetlen eltérés van, ami a zártabb közösségekben

élő másárik hagyományörzését mutatja, ez az ének előtti engedelemkérésben az „igaz beszédre” való hivatkozás. A másárik lassú dalai, a keservekhez hasonlóan, az egyén életéről, bánatáról szólnak. A lováriknál e dalok szövegének nagyobb mértékű rögzülése figyelhető meg.

A felgyorsult életrítmus, a gyakran használt köszönések rövidülését:

Asen Devlesza!

helyett: Devlesza!

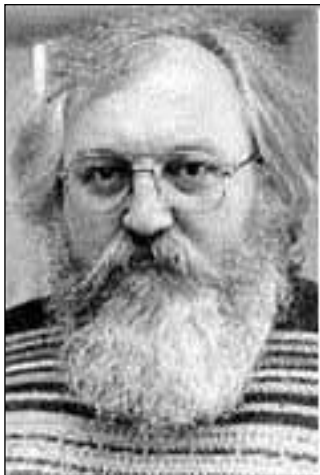
a személyhez szóló köszönési formák helyett az általános alakok

Lasi ratyi te del o Del! használatát eredményezi.

Az oláh cigányok beszédében a magyar és cigány nyelvhasználati köre, a kommunikációban betöltött szerepe alapvetően eltér egymástól. A cigány nyelv ezen a körön kívül érvényesül.

Az oláh cigányok mobilitási lehetőségeinek szűk köre, a többségi társadalomban elfogalható helyük alacsony presztízse, a saját közösségükhöz való kötődést erősítő tényezők, mivel számukra csak az e közösségen belüli státushoz kapcsolódó szerep ad önbecsülésre lehetőséget. Ez a magyarázata annak, hogy az oláh cigány csoportokban az egyén szempontjából nagy jelentőségű a közösséghez való tartozás és ez viselkedésében – így a csoport összetartozás-tudatát kifejező üdvözlési formában is – kifejezésre jut.

A csoportokon belül ennek következtében nem változtak meg jelentős mértékben a hagyományos üdvözlési formák. A kis létszámú közösségek viselkedését a nem cigány környezet jelentősebb mértékben befolyásolta, ez különösen nonverbális viselkedés terén mutatható ki: kalaplevétel a házban, a vendégek kikísérése stb. A viszonylag zártabb cigány közösségekre is hat – különösen a fiatalokra – a tömegkommunikáció és az oktatás. Ezzel magyarázható, hogy bár a gyerekeknek régebben nem volt egymás köszöntésére üdvözlési formájuk, ma már egymás között mindkét vizsgált közösségben az általánosan használt köszönési

Úgy hozta a sors, hogy e sorok írója valamikor a Magyar Rádió – azóta megszüntetett – interaktív éjszakai cigány műsora, a Szálkák telefonosa lehetett. Egy alkalommal az a **Lankó József** plébános úr volt **Varga Ilona** stúdióvendége, aki egy teljes cigány lakosságáról elhíresült baranyai kis faluban teljesíti papi, értelmiségi és emberi hivatását. Természetesen a vallás és a cigányság, a szegénység és a romák, az előítéletek és hátrányok sora, a hétköznapi rasszizmus s a karitatív mozgalmak kerültek szóba. Számosan ragadtak telefonkagylót, hogy maguk is befolyásolják a beszélgetés menetét. Az egyik telefon nyomán azonban hosszú másodpercekre elcsendesült a stúdió. Egy idősebb bácsi el-elcsukló hangon – előzetesen többször is bocsánatot kérve – tette fel a maga kérdését. Hozzátette: kérdésének semmi köze a cigányokhoz, de a plébános úr addigi válaszai annyira rokonszenvesek, hogy muszáj volt felhívnia. Sajnos tudja előre a feleletet is – mondta újabb szabódásként –, hiszen több papot is megkérdezett már, de sehogy sem tud belenyugodni a válaszukba. Az történt, hogy végre megszületett a kis unokája, de meg is halt rögtön, néhány órák korában. Még nem volt megkeresztelve, így – ezt mondta eddig mindenki – nem juthatott a mennyországba. Nem tudok

beletörödni! Tényleg így van ez? – szakadt ki belőle a fájdalomteli kérdés. A válasz nyomán azonban boldogan zokogott fel, s harmadszorra sem tudta befejezni a megkezdett köszönetet... A felelet valahogy így hangzott: „Nézze, engem nem biztos, hogy megdicsérnek majd ezért, de megnyugodhat! Az unokája olyan fiatal volt, hogy nem volt még ideje bűnt elkövetni. Egész bizonyosan a mennyországba került.”

Az emberi nagyság ilyen – sokszor aprónak tűnő – építőköveken áll. A nemes lélek minden tetteiben, minden szavában s minden hallgatásában nemes. Lankó József pedig – kétség nem fér hozzá – egyike a legnemesebb lelkeknek.

Apai ágon Szlavóniából származik, anyai ősei a boszniai határvidékről menekültek Pannóniába. Családjá a Veszprém megyei Káptalanfáról került Tolna megyébe, Kurdra. Az általános iskola elvégzése után gimnáziumba az esztergomi ferencesekhez járt. Idén huszonöt éve döntött úgy, hogy pap lesz. Kicsapták ugyan a szemináriumból, mert a prímásérseknél levélben tiltakozott a **Bulányi atyát** és az általa vezetett Bázis vallási közösséget ért politikai üldöztetés miatt, de 1980-ban – **Cserháti** püspök közbenjárására – mégis pappá szentelték. Hét évig Siklóson volt káplán, majd megkezdte alsószentmártoni szolgálatát. 1989-től maga is Alsószentmárton lakója.

A 80-as évek első felétől vesz részt az európai cigány pasztorációs mozgalomban. Nemzetközi táborokat szervezett a dél-baranyai cigány gyermekek és fiatalok, családjukkal Németországba kivándorolt kelet-európai cigány és német közép-osztálybeli gyermekek és fiatalok részvételével. 1990-ben a pécsi egyházmegye területén élő cigányok lelkipásztorává

nevezték ki. (Ő volt az első ilyen egyházi felelős Magyarországon. Ma már a legtöbb egyházmegyében van hasonló). Tagja volt a Gandhi Alapítvány első ötfős kuratóriumának, s éveken át hitoktatóként is tevékenykedett a pécsi Gandhi Gimnáziumban. 1996 nyarán – számára természetes módon – ott volt a mánfai Collegium Martineumot megalapító küldetéses emberek között, a szegény családokból származó – elsősorban cigány – fiatalok középiskolai tanulmányait, társadalmi integrációját segítő tehetséggondozó kollégiumi program elindításakor. 1997-ben cigány és magyar nyelvű óvodát alapított (**Szt. Márton** óvoda) Alsószentmártonban, amelyben közel hetven gyermek talál napi elfoglaltságra, játékos és ügyeskedési-okosodási lehetőségre. Az óvoda fenntartása évi tizennyolchúszmillió forintot igényel, de mint egy korábbi interjújában elmondta: koldul úton-útfélen, hogy az övéinek megszerezze az ellátáshoz szükséges minimumot. A falun túli iskolákban tanuló és a helyi kisdíákoknak játszóházas napközit indított, hogy pedagógusok bevonásával segítse a felkészülést a másnapi órákra, s kulturált közösségi szórakozást is biztosítson a gyerekeknek. Az öreg és beteg emberek számára naponta ingyen meleg ebédet biztosít, melyet a plébánia konyháján készítenek el.

Azt mondják, hogy aki szereti az éhező embert, halat ad neki, aki nagyon szereti, az megtanítja halászni. Lankó József jól tudja ezt, ezért a szegénységnek nem csak a felületi kezelésével foglalkozik. Egy alkalommal például egy közalapítvány támogatásával vett a falunak egy harminchektáros fűzest, hogy a cigány kosárfonók megfelelő alapanyaghoz jutva, termékeikkel saját bevételre telessenek szert, majd ezt követően – az öreg, a szak-

mához még értő cigányok bevonásával – kosárfonó tanfolyamot szervezett. Ha kell, kérvényeket ír a falubeliek nevében. Ha kell, injekciót ad be nekik. Ha kell, felolvas, ha szükségét látja, még a pótszülő szerepét is betölti. Jelenleg két gyermek nevelőapja.

Alsószentmárton mellett még öt ormánsági faluban látja el rendszeresen az egyházi szolgálatot. A Caritas-csoport vezetőjeként szervezi a térségben a kicsik nyaraltatását, valamint a súlyos alkoholisták gyógyítását is.

Követhető, követésre méltó, de egyelőre követőkre váró tapasztalatairól a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia előtt is számot adott, s a Magyar Pax Romana Fórum Pannonhalmán tartott 39. kongresszusán is beszámolt. Tevékenységéről „Cigányok papja” címen **Váry Lia** forgatott sikeres dokumentumfilmet.

1997-ben Kisebbségekért-díjat adományoztak neki, tavaly pedig **Solt Ottília**-díjjal tüntették ki, s jelölt volt a Magyar Hírlap Év Embere Díjára. A múlt év decemberében vehette át a Köztársaság Elnökének Érdemérmét is „a legelesettebbek gondjainak enyhítéséért, a cigányság nevelésében, lelki gondozásában végzett sok évtizedes, felbecsülhetetlen értékű tevékenységéért”.

Bizonyos, hogy alapvetően az alkotást, az értéktérítést kell az emberi életpálya minősége egyik legjelentékenyebb fokmérőjének tekinteni – fejtette ki az elismerés átadásakor **Mádl Ferenc**, köztársaságunk elnöke.

Az alkotás, a teremtés Lankó József egész eddigi életét áthatalmította. Szinte hihetetlen is, hogy ennyi minden belefért ebbe a néhány évtizedbe.

1954-ben született, idén ötven éves. Isten éltesse erőben, egészségben!

Kérjük, az adatlap kitöltése előtt a pályázati felhívást szíveskedjék figyelmesen átolvasni!

**A Magyarországi Cigányokért Közalapítvány Kuratóriuma
pályázatot hirdet a 2004/2005-ös tanévre,
az általános iskolák 5., 6., 7., 8. osztályos, hat évfolyamos gimnáziumok
1., 2. osztályos, valamint a nyolc évfolyamos gimnáziumok
1., 2., 3. és 4. osztályos cigány tanulói számára az alábbi ösztöndíjakra:**

1. „CZINKA PANNA ÖSZTÖNDÍJ” – 4,5-es tanulmányi átlag felett,
2. „TANULÁST TÁMOGATÓ ÖSZTÖNDÍJ” – 3,5-től - 4,49-es tanulmányi átlagig,

Felhívjuk azon oktatási intézmények figyelmét, ahol szöveges értékelés szerepel a bizonyítványban, szíveskedjenek a tanulók eredményét érdemjegyre átszámítani és az erről szóló igazolást csatolni a pályázathoz.

Az ösztöndíj támogatás célja:

Elősegíteni a középfokú továbbtanulást megalapozó általános iskolai tanulmányok folytatását és befejezését.

A pályázatnak tartalmaznia kell:

- a kitöltött adatlapot,
- az 2003/2004-es tanév végén kapott bizonyítvány fénymásolatát, amelyet az iskola tintás aláírással és bélyegzővel hitelesít (az aláírás és a bélyegző nem lehet fénymásolat),
- eredeti iskolalátogatási igazolást,
- helyi cigány kisebbségi önkormányzat, vagy helyi cigány civil szervezet, vagy kisebbségi szószóló, ennek hiányában a települési önkormányzat jegyzőjének vagy családsegítő szolgálatának ajánlását, mely tartalmazza, hogy a pályázó a pályázati feltételeknek megfelel.

(felhívjuk a pályázók figyelmét, hogy a pályázati kiírásban meghatározottakon kívül semmilyen más ajánlást nem fogadunk el.)

FIGYELEM!

HIÁNYOS VAGY HATÁRIDŐN TÚL ÉRKEZETT PÁLYÁZATOKAT NEM FOGADUNK EL, AZOKAT ÉRVÉNYTELENNEK TEKINTJÜK. (HIÁNYPÓTLÁSRA NINCS LEHETŐSÉG!)

Az ösztöndíj támogatás havi összege:

1. „CZINKA PANNA ÖSZTÖNDÍJ” esetén
4,5–5 tanulmányi átlagig havi 6.000 Ft, félévenként 30.000 Ft.
2. „TANULÁST TÁMOGATÓ PÁLYÁZAT” esetén
4 – 4,49 tanulmányi átlagig havi 4.000 Ft, félévenként 20.000 Ft.
3,5 – 3,99 tanulmányi átlagig havi 3.000 Ft, félévenként 15.000 Ft.

Az ösztöndíjat elnyert tanulók részére a támogatást tanulmányi félévenként egy összegben folyósítjuk.

A PÁLYÁZATOK BENYÚJTÁSI HATÁRIDEJE: 2004. SZEPTEMBER 30.
A pályázatok elbírálási határideje: 2004. október 31.
A megítélt támogatás kifizetésének határideje legkésőbb 2004. december 15-e.

A második félévre csak annak a tanulónak kerül ismételt megállapításra a tanulmányi ösztöndíj, aki a 2004/2005-ös tanévre vonatkozóan pályázatát 2004. szeptember 30-ig benyújtotta és a 2004/2005-ös tanév sikeresen befejezett I. félévéről szóló bizonyítvány hiteles másolatát, valamint a II. félévre szóló iskolalátogatási igazolást (adatlap nélkül) a Magyarországi Cigányokért Közalapítvány Irodájának 2005. március 31-éig megküldi, és tanulmányi átlaga megfelel a kiírásban közölt feltételeknek.

Határidőn túl érkezett félévi bizonyítványokra nem áll módunkban az ösztöndíjat folyósítani! Kérjük, hogy a személyes adatokban bekövetkezett változásokat (név, lakcímváltozás) a gyors és pontos ügyintézés érdekében a Közalapítvány Irodája felé soron kívül jelezni szíveskedjék.

A pályázatot 1 példányban a szükséges mellékletekkel együtt a Közalapítvány Irodájába kérjük eljuttatni.

A gyors és pontos adatfeldolgozás érdekében kérjük, hogy minden egyes pályázatot külön borítékban, ajánlott küldeményként szíveskedjenek továbbítani a Magyarországi Cigányokért Közalapítvány irodája részére. A problémák elkerülése végett az ajánlott szelvényt kérjük őrizze meg.

Pályázati adatlap beszerezhető:

Magyarországi Cigányokért Közalapítvány Irodájában személyesen (1091 Budapest, Üllői út 47-49. Telefon: 455-9030, Fax: 455-9038), vagy felbélyegzett válaszboríték ellenében azt az iroda postán elküldi a pályázónak, illetve letölthető a www.macika.hu honlapról.

Kérjük, az adatlap kitöltése előtt a pályázati felhívást szíveskedjék figyelmesen átolvasni!

A Magyarországi Cigányokért Közalapítvány pályázatot hirdet a 2004/2005-ös tanévre gimnáziumi és érettségit adó szakközépiskolai tanulmányokat folytató, nappali tagozaton tanuló cigány diákok részére az alábbi ösztöndíjakra:

1. „CZINKA PANNA ÖSZTÖNDÍJ” – 4,0 tanulmányi átlag felett,
2. „TANULÁST TÁMOGATÓ ÖSZTÖNDÍJ” – 3,0-tól - 3,99-es tanulmányi átlagig,

Az ösztöndíj támogatás célja:

Elősegíteni a középfokú továbbtanulást megalapozó általános iskolai tanulmányok folytatását és befejezését.

A pályázatnak tartalmaznia kell:

- a kitöltött adatlapot,
 - az 2003/2004-es tanév végén kapott bizonyítvány fénymásolatát, amelyet az iskola tintás aláírással és bélyegzővel hitelesít (az aláírás és a bélyegző nem lehet fénymásolat),
 - eredeti iskolalátogatási igazolást,
 - első osztályba lépők esetén a középiskolai felvételtől szóló értesítés másolatát és eredeti iskolalátogatási igazolást,
 - helyi cigány kisebbségi önkormányzat, vagy helyi cigány civil szervezet, vagy kisebbségi szószóló, ennek hiányában a települési önkormányzat jegyzőjének vagy családsegítő szolgálatának ajánlását, mely tartalmazza, hogy a pályázó a pályázati feltételeknek megfelel.
- (felhívjuk a pályázók figyelmét, hogy a pályázati kiírásban meghatározottakon kívül semmilyen más ajánlást nem fogadunk el.)*

FIGYELEM!

HIÁNYOS VAGY HATÁRIDŐN TÚL ÉRKEZETT PÁLYÁZATOKAT NEM FOGADUNK EL, AZOKAT ÉRVÉNYTELENNEK TEKINTJÜK. (HIÁNYPÓTLÁSRA NINCS LEHETŐSÉG!)

Az ösztöndíj támogatás havi összege:

1. „CZINKA PANNA ÖSZTÖNDÍJ ” esetén havi 7.000 Ft, félévenként 35.000 Ft.
2. „TANULÁST TÁMOGATÓ PÁLYÁZAT” esetén havi 5.000 Ft, félévenként 25.000 Ft

Az ösztöndíjat elnyert tanulók részére a támogatást tanulmányi félévenként egy összegben folyósítjuk.

A PÁLYÁZATOK BENYÚJTÁSI HATÁRIDEJE: 2004. SZEPTEMBER 30.
A pályázatok elbírálási határideje: 2004. október 31.
A megítélt támogatás kifizetésének határideje legkésőbb 2004. december 15-e.

A második félévre csak annak a tanulónak kerül ismételtlen megállapításra a tanulmányi ösztöndíj, aki a 2004/2005-ös tanévre vonatkozóan pályázatát 2004. szeptember 30-ig benyújtotta és a 2004/2005-ös tanév sikeresen befejezett I. félévéről szóló bizonyítvány hiteles másolatát, valamint a II. félévre szóló iskolalátogatási igazolást (adatlap nélkül) a Magyarországi Cigányokért Közalapítvány Irodájának 2005. március 31-éig megküldi, és tanulmányi átlaga megfelel a kiírásban közölt feltételeknek.

Határidőn túl érkezett félévi bizonyítványokra nem áll módunkban az ösztöndíjat folyósítani! Kérjük, hogy a személyes adatokban bekövetkezett változásokat (név, lakcímváltozás) a gyors és pontos ügyintézés érdekében a Közalapítvány Irodája felé soron kívül jelezni szíveskedjék.

A pályázatot 1 példányban a szükséges mellékletekkel együtt a Közalapítvány Irodájába kérjük eljuttatni.

A gyors és pontos adatfeldolgozás érdekében kérjük, hogy minden egyes pályázatot külön borítékban, ajánlott küldeményként szíveskedjenek továbbítani a Magyarországi Cigányokért Közalapítvány irodája részére. A problémák elkerülése végett az ajánlott szelvényt kérjük őrizze meg.

Pályázati adatlap beszerezhető:

Magyarországi Cigányokért Közalapítvány Irodájában személyesen (1091 Budapest, Üllői út 47-49. Telefon: 455-9030, Fax: 455-9038), vagy felbélyegzett válaszboríték ellenében azt az iroda postán elküldi a pályázónak, illetve letölthető a www.macika.hu honlapról.

Kérjük, az adatlap kitöltése előtt a pályázati felhívást szíveskedjék figyelmesen átolvasni!

A Magyarországi Cigányokért Közalapítvány a 2004/2005-ös tanévre tanulmányi ösztöndíj pályázatot hirdet gimnázium vagy érettségit adó szakközépiskola utolsó négy évfolyamának esti vagy levelező oktatási formájában tanuló, szakmunkásképző iskola, szakiskolai, illetve technikusképzésben vagy iskolarendszeren belüli, felsőfokú szakképesítést nyújtó képzésben nappali, esti, levelező oktatási formában résztvevő cigány tanulók részére.

Az ösztöndíj elnyerésére csak az a tanuló pályázhat, akinek a **tanulmányi átlaga legalább 3,0** és elégtelen osztályzat nélkül zárta az előző tanévet! (Az átlag számításába nem számít bele a magatartás és szorgalom osztályzat!)

Az ösztöndíj támogatás célja:

Elősegíteni a középfokú továbbtanulást megalapozó általános iskolai tanulmányok folytatását és befejezését.

A pályázatnak tartalmaznia kell:

- a kitöltött adatlapot,
- a 2003/2004-es tanév végi bizonyítvány fénymásolatát, amelyet az iskola tintás aláírással és bélyegzővel hitelesít (az aláírás és bélyegző nem lehet fénymásolat),
- akik a 2004/2005-ös tanévben kezdik meg "középfokú" tanulmányaikat, a 8. osztályos év végi bizonyítvány fénymásolatát,
- akik a 2004/2005-ös tanévben kezdik meg tanulmányaikat technikusképzésben, vagy felsőfokú szakképesítést nyújtó képzésben, azok a legmagasabb iskolai végzettségről szóló bizonyítvány és érettségi bizonyítvány fénymásolatát,
- akik korábban fejezték be általános vagy középfokú tanulmányaikat, de a 2004/2005-ös tanévben szeretnék folytatni közép- vagy felsőfokú szakképesítést nyújtó tanulmányaikat, szíveskedjenek pályázatukhoz mellékelni a meglévő legmagasabb iskolai végzettséget igazoló bizonyítvány hitelesített másolatát.
- eredeti iskolalátogatási igazolást,
- első osztályba lépők esetén a középfokú felvételtől szóló értesítés másolatát és eredeti iskolalátogatási igazolást,
- helyi cigány kisebbségi önkormányzat, vagy helyi cigány civil szervezet, vagy kisebbségi szószóló, ennek hiányában a települési önkormányzat jegyzőjének vagy családsegítő szolgálatának ajánlását, mely tartalmazza, hogy a pályázó a pályázati feltételeknek megfelel.

(felhívjuk a pályázók figyelmét, hogy a pályázati kiírásban meghatározottakon kívül semmilyen más ajánlást nem fogadunk el.)

FIGYELEM!

HIÁNYOS VAGY HATÁRIDŐN TÚL ÉRKEZETT PÁLYÁZATOKAT NEM FOGADUNK EL, AZOKAT ÉRVÉNYTELENNEK TEKINTJÜK. (HIÁNYPÓTLÁSRA NINCS LEHETŐSÉG!)

Az ösztöndíj támogatás havi összege: havi **5.000 Ft**, félévenként 25.000 Ft

Az ösztöndíjat elnyert tanulók részére a támogatást tanulmányi félévenként egy összegben folyósítjuk.

A PÁLYÁZATOK BENYÚJTÁSI HATÁRIDEJE: 2004. SZEPTEMBER 30.

A pályázatok elbírálási határideje: 2004. október 31.

A megítélt támogatás kifizetésének határideje legkésőbb 2004. december 15-e.

A második félévre csak annak a tanulóknak kerül ismételt megállapításra a tanulmányi ösztöndíj, aki a 2004/2005-ös tanévre vonatkozóan pályázatát 2004. szeptember 30-ig benyújtotta és a 2004/2005-ös tanév sikeresen befejezett I. félévéről szóló bizonyítvány hiteles másolatát, valamint a II. félévre szóló iskolalátogatási igazolást (adatlap nélkül) a Magyarországi Cigányokért Közalapítvány Irodájának 2005. március 31-éig megküldi, és tanulmányi átlaga megfelel a kiírásban közölt feltételeknek.

Határidőn túl érkezett félévi bizonyítványokra nem áll módunkban az ösztöndíjat folyósítani! Kérjük, hogy a személyes adatokban bekövetkezett változásokat (név, lakcímváltozás) a gyors és pontos ügyintézés érdekében a Közalapítvány Irodája felé soron kívül jelezni szíveskedjék.

A pályázatot 1 példányban a szükséges mellékletekkel együtt a Közalapítvány Irodájába kérjük eljuttatni.

A gyors és pontos adatfeldolgozás érdekében kérjük, hogy minden egyes pályázatot külön borítékban, ajánlott küldeményként szíveskedjenek továbbítani a Magyarországi Cigányokért Közalapítvány irodája részére. A problémák elkerülése végett az ajánlott szelvényt kérjük őrizze meg.

Pályázati adatlap beszerezhető:

Magyarországi Cigányokért Közalapítvány Irodájában **személyesen** (1091 Budapest, Üllői út 47-49. Telefon: 455-9030, Fax: 455-9038), vagy **felbélyegzett válaszboríték ellenében** azt az iroda postán elküldi a pályázónak, illetve letölthető a **www.macika.hu** honlapról.

Kérjük, az adatlap kitöltése előtt a pályázati felhívást szíveskedjék figyelmesen átolvasni!

A Magyarországi Cigányokért Közalapítvány a 2004/2005-ös tanévre tanulmányi ösztöndíj pályázatot hirdet azon főiskolai, illetve egyetemi tanulmányaikat nappali tagozaton folytató cigány hallgatók részére, akik az első diploma megszerzéséért tanulnak és a képzés végén főiskolai vagy egyetemi diplomát kapnak.

A pályázatnak tartalmaznia kell:

- a kitöltött adatlapot,-
- a 2003/2004-es tanév végi, *tanulmányi átlaggal lezárt index fénymásolatát*, amelyet a tanintézet tintás aláírással és bélyegzővel hitelesít (az aláírás és a bélyegző nem lehet fénymásolat). A KREDIT pontokat tartalmazó indexeket az adott oktatási intézmény tanulmányi osztálya a helyi szabályozásnak megfelelően az 5 fokozatú értékelésre számítsa át. *(amennyiben ez nem lehetséges, felhívjuk a pályázók figyelmét, hogy csak abban az esetben fogadható el a félév érvényesnek, amennyiben min. 15 kreditpontot ért el.)*
- akik a 2004/2005-ös tanévben kezdik meg felsőfokú tanulmányaikat, az érettségi bizonyítvány és a felvételtől szóló értesítő fénymásolatát,
- a 2004/2005-ös tanévről szóló eredeti hallgatói jogviszony igazolást,
- helyi cigány kisebbségi önkormányzat, vagy cigány civil szervezet, vagy kisebbségi szószóló, ennek hiányában a települési önkormányzat jegyzőjének vagy családsegítő szolgálatának ajánlását, mely tartalmazza, hogy a pályázó a pályázati feltételeknek megfelel. *(felhívjuk a pályázók figyelmét, hogy a pályázati kiírásban meghatározottakon kívül semmilyen más ajánlást nem fogadunk el.)*

FIGYELEM!

HIÁNYOS VAGY HATÁRIDŐN TÚL ÉRKEZETT PÁLYÁZATOKAT NEM FOGADUNK EL, AZOKAT ÉRVÉNYTELENNEK TEKINTJÜK. (HIÁNYPÓTLÁSRA NINCS LEHETŐSÉG!)

Az ösztöndíj támogatás havi összege: 12.000 Ft, félévenként 60.000 Ft

Az ösztöndíjat elnyert tanulók részére a támogatást tanulmányi félévenként **egy összegben folyósítjuk.**

A PÁLYÁZATOK BENYÚJTÁSI HATÁRIDEJE:	2004. SZEPTEMBER 30.
<i>A pályázatok elbírálási határideje:</i>	<i>2004. október 31.</i>
<i>A megítélt támogatás kifizetésének határideje legkésőbb</i>	<i>2004. december 15-e.</i>

A második félévre csak annak a tanulónak kerül ismételt megállapításra a tanulmányi ösztöndíj, aki a 2004/2005-ös tanévre vonatkozóan pályázatát **2004. szeptember 30-ig benyújtotta** és a 2004/2005-ös tanév sikeresen befejezett I. félévéről szóló **bizonyítvány hiteles másolatát**, valamint a II. félévre szóló **iskolalátogatási igazolást** (adatlap nélkül) a Magyarországi Cigányokért Közalapítvány Irodájának **2005. március 31-éig megküldi**, és tanulmányi átlaga megfelel a kiírásban közölt feltételeknek.

Határidőn túl érkezett félévi bizonyítványokra nem áll módunkban az ösztöndíjat folyósítani! Kérjük, hogy a személyes adatokban bekövetkezett változásokat (név, lakcímváltozás) a gyors és pontos ügyintézés érdekében a Közalapítvány Irodája felé soron kívül jelezni szíveskedjék.

A pályázatot 1 példányban a szükséges mellékletekkel együtt a Közalapítvány Irodájába kérjük eljuttatni.

A gyors és pontos adatfeldolgozás érdekében kérjük, hogy minden egyes pályázatot külön borítékban, ajánlott küldeményként szíveskedjenek továbbítani a Magyarországi Cigányokért Közalapítvány irodája részére. A problémák elkerülése végett az ajánlott szelvényt kérjük őrizze meg.

Pályázati adatlap beszerezhető:

Magyarországi Cigányokért Közalapítvány Irodájában **személyesen** (1091 Budapest, Üllői út 47-49. Telefon: 455-9030, Fax: 455-9038), vagy **felbélyegzett válaszborték ellenében** azt az iroda postán elküldi a pályázónak, illetve letölthető a **www.macika.hu** honlapról.

Rajmanus fiai: Guncsi, Pukló, Boc

Egyszer régen, még nagyapám idejében élt egy kraj: Rajmanus. Bügösdön volt a birodalma. Csendesen éldegélt a feleségével: Herminával és két fiával: Guncsival és Puklóval.

Egy nap mondja Hermina Rajmanusnak, hogy hamarosan gyermeke születik. Rajmanus örült, hogy talán lesz egy kislánya is. Öltöztetni fogja selembé, bársonyba. Az erszényében élére állítva számolatlanul áll a pénz, a kamrában a sok arany.

Persze, hogy gazdag, hisz úgy ért a lovakhoz, hogy azok csaknem beszélnek neki. – A legutóbbi vásár után nagyot mulatott. A háts lovával: Csillaggal pezsgőt itatott és a fülébe húzatta a nótáját:

Gyergyón innen, vagy még azon is túl
Hányavetin hat ló onnan indul
Gyémánt zabla, arany patkó
Almásderes az a hat ló,
Csupa tüveg utána a hintó

Méltósággal járta a táncot Csillag, mintha csak neki volna gyémánt zablája, meg arany patkója. A szín stimmel. Csillag almásderes.

Más nótára váltott a banda. Csillag is másként cifrázta:

Fekete szárú cseresznye
Ne nézz másra szép menyecske
Mert, ha másra találsz nézni
Meg fogod a szívem ölni

Vesztettül kezdték rángatni a vonót a cigányok. Csillag is vesztettül járta.

Ég a kunyhó ropog a nád
Szorítsd hozzád ezt a barnát
Míg a barnát szorongatod
Azt a szökét elszalasztod

Végül Csillag már szinte úszott a levegőben, amint járta.

Ha én egyszer gazdag leszek
felülök a repülőre
Úgy elszállok mint a fecske
Magasan a levegőbe

Szó, ami szó, jól ment Rajmanus sora. Lovat nevelt, vásárra járt, mulatott. Na és persze kormányozta az országot. Tehát jö-

hetett a harmadik gyerek. Nem váratlan csapásként fogadták. Csakhát nem lány lett, hanem fiú.

Pár nappal a gyerek születése után már készültek az éjszakai nyugalomra: letették a szalmát, előkészítették a jékh perinatot, a nagy vörös dunnát. Lefeküdtek csilgalalakba, amikor nyílik az ajtó. Nem zárkoztak urasan, eddig soha nem háborgatta őket senki. Belépett Csike Mara boszorkány. Hermina első pillantása a legkisebb gyerekre esett. Megnyugodott, csuklóján ott a piros szalag, nem árthat neki a boszorkány. Holnap pedig, idő előtt, a biztonság kedvéért elviszük a gyereket megkeresztelni. Csike Mara csupa nyájasság.

– Hallottam, fiad született Hermina. Az éjjel azt álmodtam, el kell jönnöm szerencsét kívánni. Nekem kell nevet adni a gyerekeknek, s ajándékot is kell hoznom. Hát eljöttem. Ha nektek is jó, legyen a gyerek neve: Boc. Szegény vagyok, ezért az ajándékom is szegényes. Délután láttam, hogy a Bánki-tóba akartak fojtani a gádzsó kölykök egy kiskutyát, egy kiscicát, meg ezt az aranyos kis kígyót. Elzavartam őket.

– Nem kellett azokat zavarni, csak megláttak és menekült melyik merre tudott – gondolta Hermina, de nem mert szólani sem.

– Elhoztam a gyerekecskének a három kis állatot, legalább lesznek játszópajtásai.

– Naisz tuké! – nyögte zavarodottan Rajmanus. – Csak menjen! Menjen ez a vén csoroszlya, míg bajt nem csinál!

Az állatok azonnal otthon érezték magukat. Befészkelődtek egy szakajtóba a sarokban. Testvériesen megosztozva a helyen. Rajmanus és Hermina jól tartották őket. Volt miből, válogathattak. Csoda ezek után, hogy együtt nőttek a gyerekekkel, Boccal.

El sem hiszitek milyen gyorsan nőtt Boc. Egy hetes korára már akkorára nőtt, mint más gyerek egy éves korára. Hancúrozott, játszott az állataival. Elkeresztelte őket Dzsukhelnak, Murczának, és Szapunak, akik a hét végére már csak az ő kezéből akartak enni. Boc háromhetes korára úgy megnőtt, megokosodott, mintha tizen-nolc éves volna.

Akkor történt a csoda. Szapu kígyónak egyik nap lábai nőttek. Másik nap szárnya. Harmadik nap korona a fejére. Végül így szólt Bochoz:

– Boc! Kis gazdám! Nagyon kívánko-

zom haza az apámhoz. Gyere el velem. Meghálálja a jószágodat.

– Elmennék én szívesen, de sajnálom itthagyni Dzsukhelt, meg Murczát.

– Vigyük őket is. Pattanj a hátamra!

Három nap, három éjjel folyton mentek. Hegyen, völgyön szaladt a kígyó. Hátán Boc, Dzsukhel, meg Murcza. A tenger fölött repült. Egyszer csak megszólalt Szapu:

– El ne felejtsem mondani! Apámtól semmi mást ne kérj, csak azt a rézgyűrűt az asztalfiókból, amit ő még az anyjától örökölt. Az olyan gyűrű, ha fordítasz rajta egyet, azonnal teljesül a kívánságod. Hanem kapaszkodjatok, mert megérkeztünk. Leszállok a palota udvarán.

– Adjon Isten édesapám!

– Neked is fiam! De jó, hogy megjöttél! Már azt hittük, elpusztultál a nagy világban.

– Szerencsém volt. Egy öregasszony kimentett a gádzsó kölykök kezéből. Ez a legény, Boc pedig fölnevelt.

– Jutalmat érdemelnek mindketten. Boc fiam! Te ismered ezt az öregasszonyt?

– Ki ne ismerné a boszorkány Csike Marát?

– Hagyd el fiam! Aki szereti az állatokat, az boszorkány nem lehet, csak ráfogják. Biztosan szegény.

– Hát, nem a sok húsba kopott el a foga.

– Boc fiam! Adok neked egy hátslovat. Buja a neve. Fogd ezt a zsákot! Tele van arannyal. Tedd magad elé a nyeregbe, és vidd el annak a szegény asszonnynak, a Csike Marának! Hadd lásson a szerencsétlen jobb napokat is!

– Szívesen elviszem.

– Hanem, Boc Fiam! Te még meg sem mondtad, mivel háláljam meg a jószágodat. Neked is elég lesz egy zsák arany?

– Felsőleges király úr! Nem vagyok én olyan nagyravágyó. Megelégszem azzal a rézgyűrűvel, ami az asztalfiókjában van.

– Ugyan! Hitvány rézgyűrűt adjak, amikor a zsák aranyból annyi gyűrűt csinálthatsz, hogy mindennapra más jut mindegyik ujjadra.

– Én mégis csak azt a rézgyűrűt áhítottam meg.

– Legyen ahogy akard! – kivette a fiókból a rézgyűrűt és odaadta Bocnak.

– Hát akkor Szent Isten megáldja felsőleges király úr! Hiányozni fogsz Szapu.

– Ne siess olyan nagyon! Az jutott eszembe, ideje volna, ha megházasodnál. A szomszéd királyi komának van egy igen szép lánya. Kényes, büszke. Senkivel nem áll szóba. Lehet, hogy éppen téged, egy ilyen jóképű, daliás legényt vár. Büszkesége miatt pletykálják, hogy tetszik neki a kalandvadász, de te erre ne adj, mert a kalandvadász olyan csóró, hogy megjelenni sem merne a királylány előtt. A pletykára nem szabad hallgatni. Meg kell próbálkoznia a lánykéréssel.

– Hiszen próbálkozhatok éppen!

– Próba, szerencse.

– Előbb azonban hazamegyek. Átadom Csike Marának felséged ajándékát, aztán tisztát váltok, s felveszem az ünnepelő ruhámat.

– Indulj, fiam!

Az udvaron Buja hátára dobta a zsák aranyat. Majd felkecmergett maga is. Előkerült Dzsukhel kutya, meg Murcza macska, ők is felugrottak a ló hátára. Boc fordított egyet a gyűrűn, így fáradni sem kellett, rögtön otthon termettek.

Csike Mara táncolt a boldogságtól, amikor megkapta a kigyókirály ajándékát. Vett egy nagy házat a falu közepén. Benne egy boltot. Nem árult ő semmit, csak azért kellett a bolt, hogy mindig kéznél legyen az enni-innivaló, ha jönnek a rokonok.

Boc ezután fordított egyet a gyűrűn, s ahogy kigondolta, a királylánynál termett. Jagus, a királylány fogadta, fogadta, de a férjhezmenésről hallani sem akart. Kerülgette a szót, de mindig mellébeszél. Apjának tetszett a legény, igyekezett a lányát rábeszélni a házasságra, de nem győzte szóval, ezért egyenesen rákérdezett:

– Mi a panaszod ez ellen a legény ellen?

– Semmi, de én csak olyan legényhez megyek feleségül, aki egy éjszaka aranyutat épít az én palotámtól, az ő palotájáig. Az út mellé aranyalmafákat ültet, melyek rögtön teremnek is.

– Most bajban vagy Boc! – gondolta a legény. – Nemcsak az aranyút, meg az aranyalmafa a gond!... Palota sincs. – Hanem azért csak azt mondta: – Meglesz! – Azzal elbúcsúzott.

Fordított egyet a gyűrűn, s már otthon is volt. Dzsukhel, meg Murcza Boc pofájáról rögtön tudta, hogy baj van. Elbeszéléstették a történeteket.

– Ez ördögi kívánság. A királylány tudja, hogy emberfia ezt véghez nem viheti – mondta a kutya.

– Hiszen akkor nincs semmi baj. Rá kell kényszeríteni az ördögöket, hogy Boc helyett megcsinálják az aranyutat és ültessék el a rögtön termő aranyalmafákat. – mondta Murcza.

– Hogyan tudnám én az ördögöket kényszeríteni?

– Majd én megsűgom – mondta a macska. – Te csak tegyél mindent úgy, ahogy én mondom! – Azzal már sügta is a tervet.

Boc jó ötletnek tartotta. Ezért fordított egyet a rézgyűrűn. Ahogy gondolta, rögtön a pokol bejáratánál termettek. Újabb fordítás, nagy halom kő, másik fordítás, csomó téglák, következő fordítás sóder... ásó... kapa... termelt ott.

– Fogd az ásót és áss! – mondja a macska.

Boc ázni kezdett. A zörgésre kinéz egy ördög.

– Mit kerestek a bejáratunknál? – kiabál és zavarná el Boc csapatát.

– Templomot építünk – válaszol a kiabálásra nyugodtan a macska.

– Templomot? – hüledezik az ördög.

– Azt, és szerződötünk két papot, akik éjjel, nappal váltott műszakban danolnak és hányják a keresztet. Ha valamelyik ördög kimerészkedik, azt belefojtják a nagy szenteltvízes kádba.

– Kegyelmezzetek! Mindent megteszünk, amit csak kívántok, csak a templomépítéssel ne zavarjátok a nyugalmunkat.

– Hát, akkor először is. Építsetek egy aranyutat Jagus királylány palotájától, Boc apjának, Rajmanusnak a házáig! Az út mellé ültessetek aranyalmafákat. De úgy igyekezzetek, hogy reggelre mindennel elkészüljete, még a fák is teremjenek.

– Semmiség! Reggelre minden a kívánságotok szerint lesz. – Azzal riadót fűjt. Ahány ördög csak volt a pokolban, mind munkához látott. – Reggel, amint a nap kibújt a látóhatáron, megbicsaklott a szeme a csillogó aranyúton, a csüngő aranyalmafákon. Az ördögök már a pokolban pihenték a munka fáradalmait.

Boc megjelent Jagus előtt, s jelenti, teljesítette a kívánságát.

– Az elsőt! – javítja ki Jagus – mert a másodikat csak ezután mondom. A következő éjszaka építs a hegytetőre egy kéttornyú kastélyt. Ne kelljen apámmal egy házban lakni. A kastély köré ültess gyönyörű virágos kertet! Nyíljanak a rózsák, meg a vilóják! Azokat szeretem a legjobban. A palota udvarán ültess szőlőt! Abból legyen lugas! Ott akarok hűsölni. A szőlőt szüretel le! Reggelre készíts bort belőle! Azt akarom a vendégeknek adni a lakodalomban.

Mondja Boc az újabb kívánságot az állatainak.

– Ördögi – mondja most is a kutya.

– Persze, hogy ördögi. Velük fogjuk megcsináltatni – válaszol a macska.

Boc fordított egyet a rézgyűrűn és a pokol bejáratánál termettek. Az ördög az első ásonyomásra megjelent.

– Már megint háborgatod az életünket?

Boc mondja Jagus újabb kívánságát.

– Menj, aludj nyugodtan! Amikor a nap kel, gyere el a borért. A kastély, a kert, a lugas addigra a helyén lesz.

– Úgy is történt. Boc reggel csodálkozva látja, hogy a nap első sugarai játszanak a csupa arany, csupa ezüst, csupa üveg

kéttornyú kastélyon. Megy a borért. Kapja az aranykehelyben. Viszi Jagusnak.

A királylány persze nem örült a parancs teljesítésének, hanem már mondja is a következő, a harmadik kívánságot.

– Az új palota előtt ma éjszaka áss egy mély gödröt. Ezerszer ezer méter széles és tíz méter mély legyen. Előbb rakd ki terméskövel, azután betonozd ki. Végül vödörként hord tele vízzel. A partjára ültess szomorúfűzfákat, melyeknek ágai belelóganak a vízbe. A partot fogja körül a nád, meg hínár. Legyenek madarak: nádírigó, sirály és sok-sok vadkacsa. A vadkacsák olyan szelídek legyenek, hogy egyenek a kezemből.

– Meglesz – mondja mérgesen Boc.

– Ördögi feladat – mondja most is a kutya.

– Azért csináltatjuk az ördögökkel.

Boc fordított egyet a rézgyűrűn, máris a pokol bejáratánál voltak. Már várta nagy mérgesen a kis ördög.

– Ide figyelj Boc! Nem fogadunk neked örökös szolgaságot. Ez az utolsó kívánság. Több egy fia sem. Ha megegyeszer háborgatsz bennünket, leviszünk kályhafűtőnek a lakásunkba.

– Rendben. De ezt a kívánságomat még teljesítsétek. Azzal már sorolja is, mi mindent kell elvégezniük egyetlen éjszaka alatt.

Munkához láttak az ördögök. Reggelre mindennel elkészültek. A vízfordáshoz még pumpát is készítettek, amit otthagytak, hogy később se kelljen vödörözni a vizet.

Boc reggel megy, jelenti Jagusnak, a királylánynak, hogy harmadik kívánságát is teljesítette. Azt is az eszébe véste, hogy nincs több kívánság. Ez az utolsó. Nincs több kibúvó. Kezdődhet a lakodalom.

Csaptak is olyan lakodalmat, amelyet még én sem láttam, pedig engem mindenhová meghívtak a lakodalomkor. Meghívtak hét királyt. A hét király országából minden embert, még a koldusokat is. Úgy természetesen, hogy Rajmanus király is eljött a feleségével, Herminával, meg a két otthon maradt fiával, meg az egész népével. Jagus a lakodalomban szóftan, szomorú és rideg volt. Boc, amikor meglátta a testvéreit, Guncsit és Puklót, örömeiben feledte az új asszonyt. Duzzogjon csak magának! Leültek egy sarokba és iszogattak, énekeltek:

Hogyha nekem sok pénzem lesz
felülök a repülőre
Úgy elszálllok, mint a fecske
Magasan a levegőbe

Addig, addig iszogattak, énekeltek, végül táncraperdültek. Úgy a pohár fenekére néztek, azt sem tudták hogyan kerültek egy-egy külön szobába.

**Részlet Sáfár Sándor és Wuscher Anna:
Boksi és Tulpica című kötetéből.
A kötet szerkesztőségünk címén megrendelhető.**

L. D. Horoszkóp

2004. augusztus

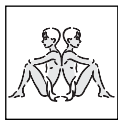
KOS (III. 21.–IV. 20.) – Természeténél fogva impulzív és szenvedélyes a szerelemben, ha valóban szerelmes! A vágyait kergeti

és néha elhamarkodottan vállalja az elkötelezettséget, hogy majd visszalépjen, ha lelkesedése lelohad. Még ha házasságban él, akkor is új győzelem után sóvároghat! A Kos gyakran előbbre helyezi a saját vágyait, mint a partneréit. Egy egészséges kapcsolatot valódi egyenlőségre kell alapozni, hogy igazán tartós legyen... Ezt megtapasztalhatja ebben a hónapban!

BIKA (IV. 21.–V. 20.) – A romantikus kapcsolatok a legfontosabb dolgok közé tartoznak a Bikák életében. Nagyra értékeli a kiépített kapcsolat

biztonságát és szívesen birtokolja szeretteit. Szereti a kényelmet az életében, amibe a hosszan tartó szerelem is beletartozik. A problémát az jelentheti, hogy a legtöbb Bika hajlamos a féltékenységre és a gyanakvásra. Ha azt akarja, hogy a kapcsolatuk hosszú életű legyen és boldog, akkor tanuljon meg bízni a társában...

IKREK (V. 21.–VI. 21.) – Az átlag Ikrek nyughatatlan és kíváncsi természetének köszönhetően nehezen tud egy partnerhez sokáig hűséges

maradni. Ha hiányolja a romantikát akkor könnyen beleugorhat egy viszonyba, aztán visszatérhet a valóságba, mert rájön, hogy semmi közös nincs Önökben. Érdekes kívülállók könnyen felkeltik az Ikrek érdeklődését, még ha házasságban is. Uralkodjon a fiórtölési hajlamán, amivel csak megalázza kedvesét! Ha nem tanulja meg fékezni a vándorló természetét, a kapcsolatai soha nem lesznek stabilak és hosszantartóak, így is gyakran élnek az Ikrek páros magányban...

RÁK (VI. 22.–VII. 22.) – Szeszélyes és érzékeny. A szerelme mély, és többre tartja a tartós kapcsolatokat. A Rákokat egyszerre átkozhatják

és csodálhatják! Magának akarja a partnere minden szerelmét és figyelmét. Ez elégedetlenséget okoz, mert megvalósíthatatlan. Ha kedvese nem azt teszi amit Ön szeretne, akkor veszekszik vele, és visszatartja szenvedélyét! Egy Rák addig hűséges, amíg boldog egy kapcsolatban...

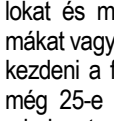

OROSZLÁN (VII. 23.–VIII. 23.) – A legtöbb Oroszlán alázatos és forró szerető. Gyakran kimutatja érzéseit és szenvedélyét. Játékos, bolondozó természete vonzza a csodálókát. Az

Oroszlánnak nagyon fontos a hűség. A megcsalást soha nem bocsátja meg. Növelheti partnere önbecsülését, ha megadja neki mindazt a figyelmet, amit megkövetel magának! Tudatosítsa magában, hogy a kedvesének eltérő igénye és véleménye lehet, de ugyan olyan fontos, mint az Öné. Ne uralkodjon felette! Legyen rugalmas! A Lungo Drom vidám születésnapot kíván minden Oroszlán jegyű olvasójának.

SZŰZ (VIII. 24.–IX. 23.) – Ha sikerül kitérni az otthoni veszekedések elől, akkor ez egy remek hónap lesz! Próbálja megvalósítani a családi célokat és megoldani a legfontosabb problémákat vagy határozatlanságokat! Próbálja elkezdeni a fontos munkákat (lelki munkákat) még 25-e előtt, mert utána érezheti, hogy minden terve és erőfeszítése szertefoszlik. Hűséges barátja be akarja venni egy különleges projektjébe, de jobb, ha nemet mond, mert minden munka Önre szakadna és semmit sem nyerne rajta...

MÉRLEG (IX. 24.–X. 23.) – A pénzügyi felívelésre várnia kell, viszont új szerelem bontakozhat ki néhány Mérleg születésnapján. Bár ezt a vonzalmat vegyes érzések követhetik, különös tekintettel a szellemi hiányosságokra... 21-e után valamilyen régi pénzügyi dolog ismét a felszínre kerülhet. Ez lehet pozitív vagy negatív, attól függően, hogy mi is történt akkor...

SKORPIÓ (X. 24.–XI. 22.) – Ez a hónap feszültségekkel terhesnek fog bizonyulni a családi életben.

SKORPIÓ (X. 24.–XI. 22.) – Ez a hónap feszültségekkel terhesnek fog bizonyulni a családi életben.

Próbáljon meg nyugodt maradni, főleg a 20.-ai családi összejövetel miatt. Úgy találhatja, hogy a magánélete és a munkája között óriási ellentmondás feszül. Harcias viselkedéssel kell számolnia kedvese részéről...

NYILAS (XI. 23.–XII. 21.) – Hullámvölgybe érkezhet a partnerével, egy munkatársával egy közeli ismerősével való kapcsolata,

mert időről-időre ellenségeskedést vált ki szabad szelleme és vitázó hajlama. Megszokhatta volna már.. 11-én egy régi szerelem fellángolását tapasztalhatja, ami 26-ig el is hamvad. Figyeljen oda az egészségére!

BAK (XII. 22.–I. 20.) – Tele lesz energiával, ötletekkel és a változtatás igényével. Próbálja megérteni mindenki más előtt elsőként a jelen

eseményeit és az új kezdeteket. Sokat fog nyerni ezzel! Előterbe kerül egy társasági esemény is ami szoros fog kötődni a munkájához és az előrehaladáshoz. Egyik rokonát, kollégáját, és ismerősét kisebb baleset éri. Nem együtt. Külön-külön. Ne próbálkozzon, úgy sem tud háromfelé futni egyidőben!

VÍZÖNTŐ (I. 21.–II. 19.) – Megéri a színpalak mögötti tevékenységeket és kapcsolatokat. Ezeket átgondolva elkészítheti speciális projektjét. Sikeres lesz! Hátfájása az érzelmi

magára hagyottság miatt is kizozhatja. Próbáljon Ön is szeretetteljesebb lenni, hogy szerethessék...

HALAK (II. 20.–III. 20.) – Ön nagyon tud alkalmazkodni partnere vágyaihoz, és képes a kompromisszumra és áldozatra a szerelemért. De az önfeláldozó természete okozhat gondokat is. Miközben megpróbál örömet szerezni a partnerének, feladhatja a személyes azonosságának egy részét. Ne legyen senkinek a csicskása, beleértve kedvesét, gyerekeit és a főnökét. Legyen szilárd és egyenes! Az érzéseiről beszélve ne csúsztasson, mert kényelmetlenül fogja érezni magát. Ne féljen nyilatkozni az igényeiről és vágyairól, ez növeli az önbecsülését és önbizalmát...

**A Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal (továbbiakban NEKH)
a Magyar Köztársaság 2004. évi költségvetéséről szóló
2003. évi CXVI. törvény 1. sz. mellékletének X. fejezet, 3. cím,
5. kiemelt előirányzatban szereplő "Egyéb működési célú támogatások,
kiadások" keret terhére, valamint a romák társadalmi integrációját
elősegítő kormányzati programról és az azzal összefüggő intézkedésekről
szóló 1021/2004. (III. 18.) Korm. határozat feladataival összhangban
15 millió Ft-os keretösszeggel pályázatot hirdet a roma kultúra,
nyelvi értékek és hagyományok megőrzését szolgáló,
valamint a romákról alkotott reális kép kialakítását elősegítő programok
megvalósítására.**

A pályázat célja:

A keret elsősorban a roma kulturális értékek digitális rendszerben történő rögzítését szolgálja. (pl.: film, könyv, kiadvány CD-n vagy DVD lemezen rögzített formátumban, mely alkalmas számítógépen vagy DVD lejátszón való megjelenítésre)

A pályázók köre:

- cigány kisebbségi önkormányzatok,
- cigány civil szervezetek (pl.: egyesületek, alapítványok)
- közalapítványok
- pályázati célban megjelölt tevékenységgel foglalkozó betéti társaságok, korlátolt felelősségű társaságok, közhasznú társaságok.

A pályázatnak tartalmaznia kell:

- A kitöltött pályázati adatlapot,
- az igényt megalapozó dokumentumokat (a pályázó korábbi roma kultúra, illetve média területével kapcsolatos tevékenységének bemutatása)
- a project leírása (csatolva: kézirat, forgatókönyv, továbbá képi megjelenítésre alkalmas előzetes videokazetta, CD, DVD stb.),
- teljes költségvetés, részletes árajánlatokkal alátámasztva, más forrásból származó támogatások feltüntetésével,
- hiteles cégbírósági bejegyzés, 30 napnál nem régebbi cégkivonat, bírósági nyilvántartásba vételt igazoló végzés,

- érvényes alapszabály, alapító okirat másolata (kisebbségi önkormányzatok esetén helyi választási bizottság által hitelesített alakuló ülésről szóló jegyzőkönyv)
- előszerződést, szerződést, vagy egyéb dokumentumot, amelyet a pályázó kötött a pályázatban meghirdetett tevékenységgel kapcsolatos kivitelezésre, film esetén bemutatásra vonatkozó előzetes szándéknyilatkozat is,
- a pályázati adatlap mellékletét képező nyilatkozatot.

**A pályázati adatlap és mellékletei
egy példányban nyújtandók be:**

Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal elnökének címezve (1388 Budapest, Pf.: 73.)

Benyújtási határidő:

2004. június 1-től szeptember 30-áig folyamatos, a meghirdetett keretösszeg erejéig.

**A támogatás formája: vissza nem térítendő
támogatás.**

Egy pályázó csak egy pályázatot nyújthat be. A határidőn túl vagy hiányosan beérkező pályázatok érvénytelenek. A NEKH a kedvezményezettekkel szerződést köt, szakmai és pénzügyi szempontok szerint ellenőrzi a megítélt pályázatok célszerű felhasználását.

A pályázathoz szükséges adatlap letölthető: a www.romaweb.hu vagy www.meh.hu/nekh, honlapról, illetve kérésre postán megküldjük.

Telefon: 266-6343. **Fax:** 266-1215; **e-mail:**
nekh.titkarsag@mail.datanet.hu